PROGRAM TV na TYDZIEŃ

Głos znad Niemna

Pismo Związku Polaków na Białorusi • Rok wydania V • 21 - 27 listopada 1994 r • nr. 46 (132)

Na ziemi rodzinnej Tadeusza Rejtana

Wielu sławnych Polaków urodziło się i żyło na naszej ziemi. Jednym z nich był poseł na Sejm Warszawski z Ziemi Nowogródzkiej Tadeusz Rejtan, który ostro wystąpił przeciw rozbiorom I Rzeczypospolitej, z odwagą bronił honoru Ojczyzny.

Dzisiaj nie wszyscy mieszkańcy rejonu lachowickiego wiedzą, że kiedyś w Hruszówce urodził się i żył ten sławny człowiek, po którym prawie nie zostało żadnego śladu.

Z inicjatywy Baranowickiego Klubu Polskiego w Hruszówce przy rodowej kaplicy została wmurowana tablica pamiątkowa, którą niedawno odsłonili Pani Ambasador Rzeczypospolitej Polski w Mińsku prof. Elżbieta Smułkowa, przewodniczący Senackiej Komisji do Spraw Emigracji i Polaków za Granicą Jan Sęk oraz władze rejonu lachowickiego.

Tekst i foto Eugeniusz RADUŃ

SPOTKANIE W NIEŚWIEŻU

Nieśwież odwiedziła delegacja przedstawicieli Sejmu Rzeczypospolitej Polski na czele z Panem Tadeuszem Sławeckim, posłem na Sejm RP. W spotkaniu w Rejonowym Komitecie Wykonawczym, a później w biurze Klubu Polskiego uczestniczyli ze strony władz miasta - Przewodniczący Rady Rejonowej, Deputowany Ludowy Republiki Białoruś p. Władzimir Drażyn i jego zastępca do spraw kultury p. Halina Parchomczyk, oraz Prezes Klubu Polskiego w Nieświeżu p. Wanda Niżewicz, wiceprezes klubu p. Jan Iwaszkiewicz. Pani W. Niżewicz krótko powiadomiła obecnych o działalności Nieświeskiego Oddziału ZPB. Rozmowa toczyła się w atmosferze życzliwości i wzajemnego zrozumienia.

HALINA JEWDOKIMOWA
Nieśwież

UROCZYSTOŚCI W GRODNIE

12 listopada w Grodnie odbyła się uroczysta akademia, poświęcona 76 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. Uroczystość została połączona z otwarciem wystawy "Współczesna książka polska", zorganizowanej przez Fundację "Pomoc Polakom na Wschodzie" i ZPB.

W małej sali Obwodowego Teatru Dramatycznego zebrali się członkowie Miejskiego Oddziału ZPB, przedstawiciele duchowieństwa, zaproszeni goście. Uroczystość zaszczycili swą obecnością Konsul Generalny RP w Grodnie p. Mariusz Maszkiewicz i wicewojewoda grodzieński p. Anatol Paszkiewicz oraz prezes Fundacji "Pomoc Polakom na Wschodzie" p. Andrzej Krawczyk.

W imieniu Rady Naczelnej ZPB jej prezes Tadeusz Gawin wręczył dyplom Członka Honorowego ZPB prezesowi Fundacji "Pomoc Polakom na Wschodzie" Andrzejowi Krawczykowi.

Okolicznościowy referat z okazji Dnia 11 listopada wygłosił Konsul Generalny p. M. Maszkiewicz. Zespół "Lechici" uświetnił wieczór krótkim koncertem.

Następnie odbyło się uroczyste otwarcie wystawy polskiej książki, na której zaprezentowany został dorobek edytorski 50 polskich wydawców.

Szczegółową relację zamieścimy w jednym z kolejnych numerów "Głosu".

J.D.

WSPÓLNE KSIĄŻKI I WAKACJE

Przez pięć dni w Białymstoku i Białowieży komisja polsko-białoruska rozmawiała o sytuacji szkolnictwa białoruskiego w Polsce. W czasie konferencji przedstawiciele białoruskiego Ministerstwa Oświaty odwiedzili m.in. szkoły z białoruskim językiem nauczania.

Pierwsza tego rodzaju konferencja odbyła się w Grodnie. Tam postanowiono, że następne spotkanie odbędzie się na Białostocczyźnie. W Grodnie omawiano problemy mniejszości polskiej na Białorusi, natomiast w Białowieży rozmawiano o kłopotach białoruskiego szkolnictwa w Polsce.

Konferencja rozpoczęła się od spotkania w białostockim kuratorium. Potem goście pojechali do Białowieży, gdzie rozmawiali o sprawach oświaty mniejszości białoruskiej w Polsce.

Obie strony zobowiązały się do dalszej współpracy w kwestii organizacji szkolnictwa, dokształcania nauczycieli. Wspólnie mają też być przygotowywane podręczniki z historii, geografii i języka ojczystego kraju mniejszości. Mówiono także o wspólnym wypoczynku dzieci i młodzieży obu krajów.

W czasie kilkudniowej konferencji przedstawiciele białoruskiego Ministerstwa Oświaty mieli okazję zobaczyć, jak pracują szkoły z białoruskim językiem nauczania. Goście konferencji uczestniczyli w zajęciach i spotkaniach z nauczycielami i uczniami. W czasie konferencji do Ministerstwa Edukacji Narodowej wpłynął protest mniejszości białoruskiej, w którym Białorusini zarzucili polskiemu Ministerstwu odsunięcie ich od prac komisji.

- Przedstwiciele mniejszości białoruskiej w Polsce stowarzyszeni są w dziewięciu różnych ugrupowaniach. Do współpracy z nami włączyła się tylko jedna organizacja - powiedziała pani Teresa Mieszczańska z Departamentu Współpracy z Zagranicą w MEN - żadne z pozostałych stowarzyszeń nie zgłosiło chęci współpracy. Kilkakrotnie próbowaliśmy skontaktować się z nimi, ale na próżno.

- Stale ministerstwo współpracuje z Białoruskim Towarzystwem Kulturalno-Oświatowym - mówi dr Joanna Wójtowicz, dyrektor polonijnego Centrum Nauki w Lublinie. - Towarzystwo to prowadzi działalność na rzecz dzieci i nauczycieli. Inni z nami nie współpracują. Wygląda to tak, jakby reszta nie miała ochoty z nami współdziałać. A my jesteśmy otwarci na rozmowę.

W 44 szkołach języka białoruskiego uczy się prawie 4 tys. uczniów. W 60% placówek nauczyciele mają pełne kwalifikacje do wykładania tego języka.

Mniejszość białoruska w Polsce szacowana jest na około 300 tys. osób. Największe jej skupisko jest na Białostocczyźnie.

(rs)

SYTUACJA NIE WYGLĄDA TRAGICZNIE...

Takie właśnie stwierdzenie usłyszeliśmy z ust zastępcy kierownika Urzędu Spraw Wewnętrznych obwodu grodzieńskiego Walerego Awramczyka podczas konferencji prasowej, jaka się odbyła w Grodzieńskim Obwodowym Komitecie Wykonawczym. Tematem konferencji była działalność milicji, prokuratury i sądownictwa w obecnych czasach.

A jednak są podstawy do obaw. W roku bieżącym zarejestrowano 7503 przestępstwa kryminalne, co wynosi nieco ponad 60 przestępstw przypadających na 10 tys. ludności. W innych obwodach Republiki wskaźnik ten jest wyższy. Zanotowano w obwodzie 82 zabójstwa, w 11 przypadkach sprawcy nie zostali wykryci. Przodują w tej smutnej statystyce Lida oraz rejony lidzki, słonimski, grodzieński i oszmiański. Przeważają zabójstwa na tle sprzeczek rodzinnych, zwłaszcza po spożyciu nadmiernej ilości alkoholu.

Ponad 60% przestępstw w stosunku do ogólnej ilości stanowią przestępstwa majątkowe, wśród których dominują kradzieże. Jedną z przyczyn jest to, że ostanio zaznaczył się spadek działań prewencyjnych ze strony przedsiębiorstw, np. w celach oszczędnościowych ok. 800 obiektów rozwiązało umowy o ich ochronie przez specjalne służby MSW. Ale jak się okazuje... skąpy dwa razy traci...

Zanotowano 2423 kradzieże mienia osobistego. Przeważają włamania do mieszkań oraz kradzieże aut.

Rośnie przestępczość gospodarcza. Szerzy się przywłaszczanie mienia społecznego oraz łapownictwo. W 87 przypadkach wszczęto postępowania karne w sprawach dotyczących fałszywych pieniędzy. Skonfiskowano 53 mln fałszywych rosyjskich rubli. Wytoczono 160 spraw karnych przeciwko narkomanom.

Rzuca się w oczy rosnąca fala wykroczeń w miejscach publicznych oraz lekceważący stosunek do przepisów ruchu drogowego: w stosunku do 44,5tys. osób zastosowano środki administracyjne (pijaństwo, drobne chuligaństwo i in.), ukarano 177 tys. kierowców.

Milicja w 45 przypadkach zmuszona była do użycia broni palnej i w 128 przypadkach - broni gazowej. W milicji odczuwa się braki kadrowe. Jeżeli w krajach zachodnich jeden stróż porządku publicznego przypada z reguły na 400 osób, to u nas w miastach ten wskaźnik wynosi 1 na 5 tys. W zaistniałej sytuacji wiele się robi dla usprawnienia działalności organów ścigania. Ich działalność wymaga poparcia ze strony społeczeństwa, dlatego przewiduje się powołanie Asocjacji "Za bezpieczeństwo". W Grodnie przewiduje się zorganizowanie domu noclegowego dla włóczęgów i bezdomnych.

Wiele także zależy od republikańskiego prawodawstwa. O mankamentach w tej dziedzinie mówił zastępca prokuratora obwodowego Aleksander Awramowicz. Prawodawstwo jest przestarzałe, nie odpowiada wymogom czasu, wymaga zmian. W przeciwnym wypadku sytuacja dla Białorusi może stać się katastrofalną.

J.D.

WIEŚCI Z KRAJÓW NADBAŁTYCKICH

✓ Rząd Litwy utworzył komisję d/s pertraktacji z Białorusią odnośnie kwestii geodezji i kartografii.

✓ Delegacja parlamentarzystów litewskich na rozmowach w Moskwie niczego nie osiągnęła. Rosja obstaje nadal przy tym, że zawarcie układu o największym uprzywilejowaniu w handlu jest możliwe tylko po podpisaniu umowy o tranzycie.

✓ We wrześniu w Wilnie było 3966 bezrobotnych kobiet.

✓ W Finlandii odbyło się spotkanie robotników i pracowników lasów Litwy, Łotwy, Estonii i Finlandii. Omówione zostały problemy współpracy.

✓ Uniwersytet Polski w Wilnie wkroczył w czwarty rok. Na tej uczelni studiuje obecnie 216 osób, na wydziałach: ekonomii i prawa, humanistycznym oraz przyrodniczym.

✓ W Wilnie odbył się Festiwal Muzyki Organowej.

✓ Na Litwie obchodzono Światowy Dzień Zwierząt. Z tej okazji trwa akcja dobroczynna "Zatroszcz się o zwierzęta swoje i świata".

✓ W szkołach Litwy brakuje 530 nauczycieli języka angielskiego, 285 litewskiego, 250 niemieckiego. Z powodu niskiego uposażenia wielu nauczycieli ucieka ze szkół.

✓ Film A. Żaukaite i S. Bierżinisa "Żegnaj, Jerozolimo" uzyskał wielką nagrodę na festiwalu w Jekaterynburgu. Film opowiada o zniszczeniu zabytków kultury żydowskiej na Litwie.

AKTUALNOŚCI • FAKTY • WIADOMOŚCI

❒ W wyborach do Kongresu amerykańskiego zdecydowane zwycięstwo odnieśli republikanie, uzyskując po raz pierwszy od czterdziestu lat większość w Izbie Reprezentantów i w Senacie. Odebrali również demokratom wiele stanowisk gubernatorskich.

❒ Podczas referendum większość Szwedów opowiedziała się za wejściem do Unii Europejskiej.

❒ Rosja nie może być przyjęta do Rady Europy, bowiem na razie nie przestrzega w dostatecznym stopniu praw człowieka i "ma przed sobą długą drogę" - powiedział David Atkinson, zajmujący się w Radzie przyjmowaniem nowych członków. Do Rady należy 27 krajów europejskich, w tym również Polska.

❒ Rada Bezpieczeństwa Rosji wezwała Rząd do podjęcia nadzwyczajnych kroków w celu ustabilizowania rubla.

❒ Prezydent Stanów Zjednoczonych Bill Clinton podpisał t.zw. poprawkę Browna, czyli ustawę rozszerzającą na kraje Europy Środkowowschodniej - w tym Polski - przywileje sojuszniczej współpracy wojskowej z NATO. Umożliwia ona m.in. odstępowanie Polsce i pozostałym krajom Grupy Wyszehradzkiej nadwyżek broni amerykańskiej.

❒ Prezydent Rosji Borys Jelcyn podpisał dekret o ochronie rosyjskich instytucji i obywateli za granicą.

❒ Podczas pobytu w Moskwie polskiego ministra współpracy gospodarczej z zagranicą L. Podkańskiego przyjęto ostateczne rozwiązanie wzajemnych polsko-rosyjskich roszczeń finansowych według wersji "rozliczenie zerowe".

❒ Na moskiewskiej uroczystości z okazji 77 rocznicy Rewolucji Październikowej przyszło ok. 5 tys. ludzi, chociaż organizatorzy liczyli na 70 tys. Rocznice zignorowały związki zawodowe oświadczając, że ich świętem jest 1 maja. Mizernie wypadły także uroczystości na Ukrainie i Białorusi.

❒ Polscy policjanci ze służb operacyjnych i prewencyjnych będą eskortować pociągi z obywatelami byłego ZSRR, by zapewnić im bezpieczeństwo podczas podróży przez Polskę.

❒ W Częstochowie obradował Zjazd Związku Sybiraków, organizacji liczącej 85 tys. członków.

❒ W Gdyni zakończył się 19 Festiwal Filmów Fabularnych. Głowną nagrodę "Złote Lwy Gdańskie" otrzymał film Kazimierza Kutza "Zawrócony".

❒ 80% przestępstw, których ofiarami są obywatele Wspólnoty Niepodległych Państw na terenie Polski, jest popełnianych przez obywateli byłego Związku Radzieckiego.

❒ Ogromna powódź nawiedziła Północne Włochy. Są liczne ofiary w ludziach. Rząd włoski ogłosił żałobę narodową.

PODZIĘKOWANIE

Klub Kobiet Polskich w Porzeczu wyraża słowa głębokiej wdzięczności prezesowi ZPB p. Tadeuszowi Gawinowi za okazaną pomoc.

"Sowietskaja Biełorussija": Polakom na Białorusi trzeba odpłacić tym samym

"Rewelacje" Kowałowa

Białorusini w Polsce są gnębieni, wynaradawiani, zaszczuci, i sprawiedliwość wymaga, by państwo białoruskie prowadziło u siebie politykę odpowiednią do tej, jaką realizuje się wobec narodu białoruskiego w Polsce - taki jest sens i wniosek obszernej publikacji zamieszczonej w dwóch kolejnych wydaniach wielkonakładowego, finansowanego przez rząd, centralnego dziennika "Sowietskaja Biełorussija".

Autor publikacji, zatytułowanej "Obcy na swojej ziemi", Michaił Kowalow, oparł swoje wywody - jak pisze - na własnych spostrzeżeniach i rozmowach przeprowadzonych w środowisku Białorusinów, mieszkańców Białostocczyzny. Nie przytacza wszakże ani jednego nazwiska, ani nawet nie powołuje się konkretnie na którąś z działających w Polsce białoruskich organizacji.

Przede wszystkim w Polsce gnębi się prawosławnych - donosi Kowalow. Pisze, że "znaczną część polskich katolików" cechuje "nietolerancja wobec innych wyznań, szczególnie wobec prawosławia".

Według Kowalowa, Kościół katolicki nie bardzo się stara, aby wychowywać swych wiernych w duchu równouprawnienia, miłości i szacunku do bliźnich. "Niemal w każdym kazaniu księża powtarzają, że Polak to katolik, a katolik to Polak. Nic więc dziwnego, że wyznawców prawosławia, przedstawicieli wielomilionowej białoruskiej diaspory w Polsce, nie uznaje się za swoich i za plecami nazywa pogardliwie kacapami".

"Wszelkie inicjatywy białoruskiej diaspory, mające na celu umocnienie swojej pozycji, napotykają przeszkody, często nie do pokonania" - pisze autor. Jako przykład takich przeszkód podaje m.in., że władze polskie nie zgodziły się na budowę Białoruskiego Centrum Kultury w Białymstoku i "trzeba było wznosić je na peryferiach w Hajnówce, mającej zaledwie 24 tys. mieszkańców". Poza tym "rozpoczął się atak na język białoruski - podczas gdy za rządów komunistycznych, jak mówi miejscowa inteligencja białoruska, można było kupić w Polsce każdą nową książkę w ojczystym języku, i nawet je reklamowano, to teraz nie znajdzie się ich ze świecą." Jeszcze kilka lat temu w województwie białostockim były cztery licea białoruskie, a dziś są dwa. Od anonimowych działaczy społeczności białoruskiej Kowalow dowiedział się o "wypadkach wykupywania przez podstawione organizacje książek przywiezionych do Polski z naszej republiki". "Wydawnictwa te znikały w jakiejś "czarnej dziurze" nie dochodząc do czytelnika".

Białorusini są bezbronni, gdyż nie ma komu ostro postawić na wysokim szczeblu problemów białoruskiej diaspory - twierdzi autor. - W parlamencie, na przykład, nie ma ani jednego Białorusina, a już tym bardziej prawosławnego".

Na zakończenie artykułu Kowalow przystępuje do porównania demokracji w Polsce i na Białorusi, aby stwierdzić, że jest to niemożliwe, gdyż demokracja i tolerancja istnieje tylko na Białorusi. Na Białorusi nawet najwyższe stanowiska państwowe są dostępne dla ludzi każdej wiary, podczas gdy "Polakowi nawet w najbardziej koszmarnym śnie nie przyśni się, że na czele jego państwa czy rządu może znaleźć się niekatolik, powiedzmy - prawosławny".

W konkluzji autor wyraża pogląd, że "jeśli chcemy budować silne państwo, to i politykę powinniśmy prowadzić dokładnie odpowiadającą tej, jaką prowadzi się wobec nas".

Ukazanie się publikacji Kowalowa na łamach "Sowietskiej Biełorussiji" ma szczególną wymowę, gdyż dziennik ten walczy zaciekle przeciwko "białorusycyzacji" Białorusi i nadanie językowi rosyjskiemu statusu języka państwowego, równoprawnego z białoruskim. Włącza się też w akcje grup rodziców - Rosjan, przeciwstawiających się nauce dzieci w szkołach z białoruskim językiem wykładowym, oskarża miejscowe organizacje demokratyczno-patriotyczne, w tym Białoruski Front Narodowy o antyrosyjskość, czego wyraz widzi m.in. w dążeniu Frontu do zastąpienia nazw ulic sławiących postaci z epoki radzieckiej nazwami upamiętniającymi przedstawicieli przedradzieckiej historii Białorusi.

(PAP)

CZY BIAŁORUSINI SĄ DYSKRYMINOWANI NA BIAŁOSTOCCZYŹNIE?

Oceny czysto subiektywne

Powyżej zamieszczone streszczenie obszernej publikacji "Obcy na swojej ziemi" Michaiła Kowalowa, dotyczącej sytuacji Białorusinów mieszkających w Polsce poprosiliśmy skomentować dziennikarzy białoruskich czasopism ukazujących się w Białymstoku.

Tezy artykułu komentują: Oleg Łatyszonek, dziennikarz "Niwy", były przewodniczący Białoruskiego Zjednoczenia Demokratycznego, oraz Jerzy Kalina sekretarz redakcji miesięcznika "Czasopis", członek BZD.

- Jaką gazetą jest "Sowietskaja Biełorussija" wskazuje nazwa - mówi Oleg Łatyszonek. - Nie reprezentuje ona białoruskiego ruchu narodowego. Ich zdaniem najlepsze, co Białoruś mogła zrobić, to na powrót połączyć się z Rosją. Nie zajmują się oni Białorusinami w Polsce jako takimi, lecz ujmują się za nimi tylko dlatego, by pokazać, że najbezpieczniejsze dla Białorusi schronienie w ramionach "matuszki Rossiji", która potrafi zapewnić opiekę.

- W artykule jest wiele nieścisłości, a nawet bzdur. Nigdy nie było na Białostocczyźnie 4 białoruskich liceów. Wykupywania białoruskojęzycznych książek przez podstawione organizacje nie chcę nawet komentować. Jeśli chodzi o prawosławnych, to trudno mówić o gnębieniu. Trwa spór wokół monasteru w Supraślu, ale jest negocjowany. Nikt też Białorusinom nie bronił, by wybrali swoich przedstwicieli do parlamentu, wybory były wolne. Co nie znaczy, że Białorusini w Polsce nie mają problemów: każda mniejszość je ma, ale to, co znalazło się w artykule Kowalowa, jest po prostu absurdalne - powiedział Oleg Łatyszonek.

Zdaniem Jerzego Kaliny artykuł Kowalowa nie liczy się z prawdą i prezentuje oceny czysto subiektywne, na wysokim stopniu ogólności. Zdania o tępieniu prawosławnych, są przesadzone, ale mogły wynikać z drażniących wypowiedzi hierarchów katolickich. Prawdą jest, że od 4 lat wysuwany jest projekt budowy w Białymstoku Centrum Kultury Białoruskiej i pozostaje on bez odzewu, lecz łączenie tego faktu z budową Muzeum Białoruskiego w Hajnówce to mylenie pojęć.

- Dziennikarz miał nieodpartą chęć napisania o problemach Białorusinów w Polsce, bo ta wiedza na Białorusi jest minimalna, ale zrobił to bardzo niefortunnie - mówi Jerzy Kalina. - Tekst jest niekompetentny. Polacy na Białorusi i Białorusini w Polsce mają prawa i obowiązki, które określa prawo. Wykorzystywanie mniejszości do rozgrywek politycznych jest traktowaniem mniejszości jako "zakładnika" i wywołuje skutek inny od zamierzonego.

Michaił Kowalow pisząc o Białorusinach w Polsce nie spotkał się ani z dziennikarzami "Niwy" ani "Czasopisu", nie kontaktował się z działaczami Białoruskiego Zjednoczenia Demokratycznego. Z kim rozmawiał - nie wiadomo, bo w jego tekście nie padają żadne nazwiska, ani nazwy białoruskich organizacji działających w Polsce.

JEN.

ZMIANY NA LEPSZE

Jadąc do Ostrowca już wiedziałem, że wiernym przekazano kościół z żółtej cegły przy wjeździe do miasteczka.

Pracowałem w Ostrowcu w roku 1976. Już wtedy na kościelnym dachu i ścianach rosły brzozy. Zadawałem sobie pytanie: "Czemuż by to nie usunąć, nie przykryć dachu?" Przecież nie wymagało to dużych nakładów.

Dzisiaj, gdy kurz i tumany hałaśliwej propagandy ateistycznej rozwiały się, wiemy , że władzy o to właśnie chodziło, by kościoły jak najprędzej rozsypały się i umarły.

A jednak, mimo barbarzyńskiego do nich stosunku, przetrwały, przeżyły te mroczne czasy i tę nieludzką "radziecką władzę". Nie wszystkie. A na widok tych kościołów, które przetrwały, serce się ściska.

Ale tak jak idzie do przodu nasze odrodzenie narodowe, odnawia się, odradza się nasze życie religijne. W kościele, w którym mieściły się magazyny napojów alkoholowych i innego paskudztwa zastałem kilka mężczyzn z prezesem oddziału rejonowego ZPB w Ostrowcu panem Czesławem Mackiewiczem. Radość z powodu odzyskania kościoła przysłaniała troska o pieniądze na remont kościoła i przerażenie z powodu ogromu prac, które trzeba wykonać.

Jedną z pierwszych niezbędnych prac jest oszklenie okien na zimę.

Zdaje się, że można by tu było liczyć na pomoc władz, z winy których kościół został doprowadzony do ruiny.

Ale, chyba jak i w Grodnie widać, że władze są raczej skłonne w większym stopniu pomagać bardzo nielicznym prawosławnym.

Szkoda tylko, że pieniądze przydzielane im zostały dosłownie wdeptane w błoto i wykorzystane niewłaściwie. Chce się spodziewać, że jednak władze z przyszłości jeszcze pomogą w remoncie kościoła i nie tylko pieniędzmi.

Na moje przywitanie w języku polskim, pracujący w kościele rownież odpowiedzieli po polsku. Nie po białorusku.

Znów pomyślałem sobie, że "katolicy białoruscy" zjawią się dopiero gdy kościół będzie wyremontowany, żądając mszy w języku białoruskim.

Szanujemy prawo braci - Białorusinów do Mszy w ich języku białoruskim - ojczystym.

Ale chciałoby się język białoruski słyszeć już podczas walki o oddanie kościoła, podczas jego remontu, podczas czynu społecznego na cmentarzu. By naprawdę widzieć, że język białoruski chce wejść do kościoła jako język ojczysty, a nie państwowy.

Wyjeżdżając z Ostrowca życzyliśmy księdzu proboszczowi jak najszybszej odbudowy i powrotu kościoła do dawnej świetności. Zdawałem jednak sobie sprawę z tego, że nie jest to Grodno, że tu czas jakby zatrzymał się, a zmian na lepsze jest zbyt mało.

W Oszmianach nad budynkiem Rady Rejonowej powiewała biało-czerwono-biała flaga, jako symbol niepodległego państwa białoruskiego.

Przed budynkiem Rady w całej okazałości i potędze stał pomnik Lenina. Co on symbolizuje?

Zdaje się, że w państwie białoruskim zupełnie władzom nie przeszkadza.

Natomiast oddział ZPB w Oszmianach zdaje się przeszkadza, bo na wszelkie sposoby chcą, by oddział wyprowadził się z tego budynku, który mu przekazali do użytku. Jak widać i nadal nie jesteśmy mile u władz widziani.

Cieszy jednak, że pomimo tej niepewności oddział zainicjował powstanie klasy, gdzie język polski wykłada się jako przedmiot, ruszyły prace porządkowe na starym cmentarzu.

Wracaliśmy późnym wieczorem przez ciemne, nieoświetlone wsie i miasteczka. Nie paliły się "żarówki Ilicza". Zażartowaliśmy: "Jak w ciemnościach pogaństwa".

Byliśmy jednak dobrej myśli i wiary w lepszą, bardziej ludzką przyszłość.

Tadeusz MALEWICZ
Ostrowiec-Oszmiana

RODZICIELSKIE DZIĘKUJĘ

W tym roku, latem, wnuki i dzieci nasze były zaproszone na wakacje do Polski. Wróciły do domu bardzo zadowolone i szczęśliwe z tego pobytu. Zapoznały się z polskimi dziećmi, zwiedziły dużo zabytków.

Serdeczne Bóg zapłać chcemy wyrazić p. Kamińskiemu, p. Lewandowskiemu, naszym drogim siostrom zakonnym, prezesowi ZPB p. Leonardzie Rewkowskiej za organizację tego wyjazdu.

Bardzo dziękujemy także wychowawczyniom p. Lusi Miedwiedzkiej i p. Anżeli Żelwietro za opiekę nad naszymi dziećmi.

Szczególnie serdecznie dziękujemy polskim rodzinom, w których były nasze dzieci i w których okazano im tyle ciepła, dobroci i miłości.

Rodzice Irenki KUCHO
i Irenki CYMBOLISTEJ

Głos znad Niemna

CZŁOWIEK I WIARA

ODRODZONY KOŚCIÓŁ W PRZEWAŁCE

Drodzy Rodacy!

Mieszkańcy parafii Św. Judy Tadeusza w Przewałce rej. grodzieńskiego, pragną podzielić się z wami wielką radością. Pełni wdzięczności Bogu i wszystkim dobrym ludziom , którzy przyczynili się do podźwignięcia ze zniszczeń wspaniałego i niepowtarzalnego pod względem architektonicznym drewnianego kościoła parafialnego.

W kościele.

Historia parafii i kościoła sięga daleko w przeszłość, a potwierdzona reskryptem królewskim nadającym dobra, jako uposażenie dla kościoła przez Zygmunta III Wazę w 1620 r. Parafia przechodziła różne trudne koleje, jak i tutejszy lud.

W 1777 r. książę Franciszek Ksawery Ogieński, odbudował kościół ze zniszczeń i bogato wyposażył, czego świadectwem jest do tej pory zachowany zabytkowy dzwon 40 kg - niestety - pęknięty.

Na skutek utraty beneficjów parafia została przemieniona w samodzielną kapelanię, którą obsługiwali kapelani-proboszczowie z zakonu Ojców Karmelitów z Wilna.

Po utracie niepodległości przez Rzeczpospolitą, ludność tutejsza i z okolicznych osad nadniemeńskich nie chciała zaakceptować takiej niesprawiedliwości. Stąd aktywne poparcie zrywów powstańczych z 1831 i 1863 - co upamiętnia krzyż ufundowany przez parafian. Za karę w 1866 r. parafia została zlikwidowana, a kościół zamknięty. W 1869 r. kościół, wraz z budynkami parafialnymi i ziemią został przekazany we władanie Cerkwi prawosławnej z Druskiennik. Wierni byli zmuszeni udawać się do oddalonej o 16 km Hoży po posługi duszpasterskie. Dlatego nigdy nie pogodzili się z taką krzywdą i każdego roku ponawiali swoje prośby do władz o zgodę na otwarcie kościoła, motywując to potrzebą modlitwy za cara.

W 1913 r. kościół został przerobiony i poświęcony na cerkiew prawosławną, chociaż w okolicy i całej parafii nie było ani jednej duszy prawosławnej. W tej to "cerkwi" było odprawione tylko jedno nabożeństwo prawosławne i w 1914 spłonęła. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918, wierni natychmiast przystąpili do odbudowy świątyni. Co udało im się wykonać w ciągu dwóch lat i 16 lipca 1920 r. kościół został poświęcony do Kultu przez ks. Franciszka Bernata z Rotnicy. Budynek wymagał wykończenia i wyposażenia. Od 16 lipca 1922 został mianowany pierwszy administrator po przeszło 50 latach ks. Józef Butkiewicz.

Pierwszym proboszczem został ks. Stanisław Macewicz w 1927 r. a jego następcą ks. Józef Cyrankiewicz w 1929 r. do 1937 r., który położył wiele zasług w wystrój prezbiterium i bocznych ołtarzy oraz wyposażenia w paramenty i wszelkie itensylia. Ostatni proboszcz ks. Antoni przybył do parafii 15 maja, a po wkroczeniu Niemców został aresztowany i wywieziony do obozu. Do parafii już nigdy nie powrócił ani nie przesłał wiadomości. Czy przeżył? Od tej chwili posługi w parafii były udzielane sporadycznie, gdyż nie było stałego duszpasterza. W 1962 r. kościół został zabrany i przekazany na kino, a parafia zlikwidowana przez władzę sowiecką.

Wszystko zmierzało do tego, aby obiekt zniszczyć i rozebrać, jak uczyniono w pobliskim Przełomie (dziś tam został zbudowany nowy kościół) i tylu innych miejscowościach. Ludność jednak nie dopuściła do rozbiórki i nie pozwoliła zrobić z kościoła składu nawozów. Od czasu do czasu wpadały bojówki "giercjów" i niszczyły, co się dało. Tragedii dopełniło olbrzymie drzewo wyrwane przez burzę, zniszczyło zupełnie północną część dachu i ściany. Pod osłoną nocy chcieli ludzie remontować dom Boży, ale pod groźbą więzienia, konfiskaty mienia i kar pieniężnych ugięli się i zrezygnowali.

W 1989 r. na fali "pierestrojki" przybyłem do parafii po raz pierwszy i zachęciłem ludzi do podjęcia trudu odbudowy. Od administratora apostolskiego ks. bpa Tadeusza Kondrusiewicza otrzymałem do spełnienia misję posługi duszpasterskiej. Wymagało to wiele trudu i samozaparcia, aby można było odprawić liturgię świętą. Po przeszło 50-latach została odprawiona pierwsza Pasterka Bożonarodzeniowa w 1989 r. w zniszczonym jeszcze kościele.

Duszpasterzowałem dojeżdżając do Przewałki. Dopiero z dniem 1 lipca 1990 r. mogłem podjąć pracę w parafii na stałe.

Za pośrednictwem "Słowa Powszechnego" - obecnie "Słowo" Dziennik Katolicki - nawiązałem wiele kontaktów z Rodakami w Kraju, którzy śpieszyli z pomocą materialną i moralną, przysyłając lekarstwa, wiele książek i czasopism.

Intensywny remont kapitalny i wystrój kościoła trwał do sierpnia tego roku. Uroczystość poświęcenia odnowionego kościoła została zaplanowana na 29 października w uroczystość patrona kościoła. Ks. bp Aleksander Kaszkiewicz - Ordynariusz grodzieński nie mógł dopełnić tego obrzędu liturgicznego w związku z wyjazdem na Synod Biskupów do Rzymu.

Parafia przygotowywała się do tej uroczystości przez specjalne katechezy na temat Sakr. Bierzmowania. Specjalne triduum połączone z adoracją najświętszego sakramentu było wprowadzeniem w głębię przeżyć duchowych dla całej parafii i okolicznych miejscowości.

Nadszedł z dawna oczekiwany dzień 29 października, pogoda ustabilizowała się tego dnia, chociaż od kilku dni padał deszcz i od samego rana zaczęli schodzić się ludzie do świątyni na modlitwę. Punktualnie o godz. 10.30 rozległo się dzwonienie obwieszczające przybycie do świątyni J.E. ks bpa Antoniego Pacyfika Dydycza z Drohiczyna w asyście księdza Kanclerza tamtejszej kurii biskupiej, księdza Kanclerza kurii biskupiej w Grodnie Antoniego Chańko, ks. prałata Józefa Trubowicza - dziekana katedry, ks prałata Bolesława Gawrychowskiego z Hoży, O. Andrzeja Szczupała - proboszcza z Porzecza, O. Klaresynów Jacka Markila i Zbigniewa Kozłowskiego z Zelwy, oraz O. Cezarego Micha - notariusza biskupiego sądu duchownego w Grodnie. W uroczystości uczestniczyły Siostry Nazaretanki z Grodna i wiele gości z sąsiednich miejscowości i zagranicy, byłych parfian i przyjaciół.

Ks. Biskup Antoni Pacyfik Dydycz.

Powitanie Jego Ekscelencji Księdza Biskupa odbyło się w trzech językach: po białorusku, po polsku i po litewsku. Ksiądz Biskup poświęcił urzekające pięknem i tchnące ciepłem ściany świątyni. W liturgii ks. biskup podkreślił słowa: "Wiarę i silną więź tutejszego ludu z Kościołem, które wydały tak wspaniałe owoce", udzielił Sakramentu Bierzmowania 38 kandydatom. Na zakończenie uroczystej liturgii popłynął w niebo wspaniały hymn "Ciebie Boga wysławiamy...". Dostojny celebrans udzielił wszystkim zebranym i całej parafii arcypasterskiego błogosławieństwa.

Po skromnym posiłku ks. biskup udał się do odległego o 12 km Przełomu, aby zobaczyć miejsce, gdzie jego współbracia zakonni włożyli tyle trudu i serca w budowę klasztoru i funkcjonowania kościoła, zniszczonego w 1970 r. Przed nowozbudowaną świątynią witała dostojnego arcypasterza liczna rzesza okolicznej ludności. Ks. biskup wygłosił do zgromadzonego ludu okolicznościową orację i udzielił apostolskiego błogosławieństwa.

Kościół w Przewałce.

O. Stanisław GAWLIK CMF

P.S. *Tą drogą pragnę wyrazić serdeczne podziękowanie Dyrekcji Szkoły w Przewałce i wszystkim nauczycielom za zrozumienie i życzliwą postawę wobec Kościoła.*

TRADYCJE NARODOWE

PAMIĘTAJĄC O "KORZENIACH"

Dzieje Polaków są skomplikowane i bogate w różne wydarzenia rzucające nas w świat na chciane i nie chciane emigracje, przesuwające całe masy ludzkie w historycznych exodusach na zachód czy wschód, dzielące nas granicami wymyślonymi przez polityków obcych mocarstw. A pomimo, że żyjemy w różnych częściach globu, podzieleni różnymi granicami jesteśmy Polakami! Jesteśmy Polakami, bo mówimy /choć nie zawsze/ językiem polskim, jesteśmy przywiązani do symboli narodowych, do narodowej kultury i tradycji. To właśnie te czynniki wiążą nas najbardziej, to one są korzeniami, z których wyrasta poczucie naszej jedności i więzi.

I trudno jednocześnie stwierdzić czy ważniejsze jest dla naszego poczucia więzi narodowej znajomość strof wierszy Adama Mickiewicza, czy kart historii narodu, czy zasiadać co roku w rodzinnym i przyjacielskim kręgu do wigilijnego stołu.

Myślę, że wszystkie te sprawy są równie ważne, że dla wielu bezpośrednie ciepło świec bożonarodzeniowej choinki jest więcej emocjonalnie warte od naukowych rozpraw i referatów o narodzie, historii i kulturze.

Boże Narodzenie! Pod tym hasłem zmieścić można ogrom indywidualnych i zbiorowych doświadczeń: określonych potraw, sztuki zdobniczej, pieśni, obrzędów i misteriów, wróżb, życzeń, zabiegów magicznych, obyczajów, wspomnień i przeżyć intymnych, radosnych i dramatycznych.

Do tej bogatej tradycji próbujemy sięgać organizując doroczne przeglądy "Zespołów Obrzędowych" kolędujących zgodnie ze starą tradycją miejscową, do tej tradycji próbujemy sięgać prosząc o opisy znanych zwyczajów i obyczajów a także własnych przeżyć i wspomnień.

Czego spodziewamy się po przeglądach i konkursach? Najpierw chyba ożywienia tradycji. Tych odwiedzin kolędniczych grup spełniających w swej lokalnej społeczności niesłychanie ważną funkcję wiązania emocjonalnego wspólnoty. Kontynuacji obrzędów i obyczajów w całym swym bogactwie form: życzeń gospodarskich sięgających czasów przedchrześcijańskich - tych z kozą kogutem, niedźwiedziem; niosących "dobrą nowinę", że narodził się zbawiciel tego świata odkupiciel; teatralizowanych Herodów i Jasełek adorujących Jezusa i świętą rodzinę; "szopek-wertepów", "gwiazd", "betlejek". Dotychczasowe przeglądy dowiodły, że tradycja ta żyje, że zachowuje wielką rozmaitość form i daje bodziec do wspaniałej pracy kulturalnej w miastach i nawet bardzo małych wsiach - gdzie żyją wrażliwi, pamiętający przeszłość ludzie. Na hasła przeglądów odpowiadały najczystszym dźwiękiem grupy mieszkające na Litwie i na Białorusi. Okazało się, że bez sięgania do opracowań, ksiąg i "gotowych" scenariuszy tworzono mądre, głębokie i wzruszające widowiska. Grupy przekazują tradycję wprost /parę starych kolęd i życzeń w towarzystwie pięknej "gwiazdy" lub zaaranżowany obrzęd z żywym kogutem itp. Nie trzeba nikogo przekonywać, że jest to piękna lekcja polskości. Ucieszy każdego fakt, że zwyczaje spod Świsłoczy, Oszmiany, Brasławia są takie same jak spod Suwałk, Białegostoku, Warszawy.

Dla pogłębienia naszych tradycyjnych więzi dobrze jest poznać własne tradycje i zwyczaje zbiorowe i indywidualne losy. W kręgu rodzinnym opowiadano sobie o tradycji i o wydarzeniach, stąd pragnęliśmy sięgnąć do wspomnień. Opisy lub nagrania dotyczące świąt, ich przebiegu, obrzędów i różnych sytuacji wzbogacić mogą o te sprawy, których nie uda się już wskrzesić w zespole kolędującym. A ile ludzkich dramatów kryją wspomnienia dotyczące Wigilii lub świąt odbywanych na dalekiej Syberii, w więzieniach, łagrach w skomunizowanych czasach stalinizmu? Wspomnienia te przynieść mogą nie tylko bezrefleksyjny opis etnograficzny, lecz pełen emocji kawał żywej historii narodu.

Przygotowując się do tradycyjnych świąt , do tych radosnych przeżyć rodzinno towarzyskich, pamiętajmy, że tkwią w tej tradycji nieocenione pokłady naszej kultury narodowej, nasze "korzenie", dzięki którym czerpiemy to wszystko, co pozwala nam czuć więź z Polską i nazywać się Polakami.

Zygmunt CIESIELSKI

Podnieś rękę Boże Dziecię błogosław Ojczyznę miłą

Jasełka

Scenariusz jasełek pt. "Podnieś rękę Boże Dziecię błogosław ojczyznę miłą" opracowano na podstawie starych pastorałek. Włączono fragmenty kolęd. Wykorzystano też wiersz Kazimierza Wierzyńskiego pt. "Wigilia".

Niektóre fragmenty napisane zostały przez autorkę scenariusza.

Jasełka mogą być wystawiane w najprostszych warunkach: na scenie, w świetlicy jak również i w kościele.

Zofia Pomian-Piętka

Odsłony

I. Na pastwisku

II. Pałac Heroda

III. Stajenka

Osoby

1. Matka Boska 2. Święty Józef 3. Archanioł 4. Aniołowie /ilość dowolna/ 5. Pastuszkowie /ilość dowolna/ 6. Trzej Królowie

7. Król Herod 8. Herodowa 9. Marszałek 10. Żołnierze /ilość dowolna/ 11. Wróżbita 12. Śmierć 13. Diabeł 14. Troje dzieci

15. Listonosz
Chór tworzą Aniołowie
Odsłona I

/na scenę wchodzi Archanioł w otoczeniu Aniołów. Nad nimi ukazuje się światłość. Aniołowie ustawiają się w głębi sceny i przez cały czas przedstawienia pozostają na scenie wraz z Archaniołem. Na proscenium śpią pastuszkowie./

Chór Aniołów śpiewa kolędę pt. "Dzisiaj w Betlejem" /2 zwrotki/

Archanioł - Cicha noc, święta noc
Pokój niesie ludziom wszem
A u Żłobka Matka Święta
Czuwa sama uśmiechnięta
Nad Dzieciątka snem.
Cicha noc święta noc
narodzony Boży Syn
Pan wielkiego majestatu
Niesie dziś całemu światu
Odkupienie win.
ANIOŁ I - Mizerna cicha stajenka licha
Pełna niebieskiej chwały
Oto leży przed nami śpiący
Na sianku Jezus mały.
ANIOŁ II - Hej ludzie prości
Bóg z nami gości
Ukończony czas niedoli
On daje siebie.
ARCHANIOŁ - Chwała na niebie
I pokój ludziom dobrej woli.
ANIOŁ III - Posłuchajcie moi mili
Oto w tej cudownej chwili
Narodził się w stajence
Najświętszej Panience
Jezus malusieński
ANIOŁ I - W tej Dziecinie Bóg żywy
Stwórca świata prawdziwy.
ANIOŁ IV - Jezus, mała dziecina
W biednej stajni się zjawił
Aby ludziom na ziemi
Przykład wieczny zostawił
ANIOŁ II - Że nie w skarbach, nie w złocie
Lecz w dobroci i cnocie
Bóg zasługi widzi.
ANIOŁ III - Że mu mili biedacy
Z dobrym sercem prostacy
A złą pychą się brzydzi.
ANIOŁ V - Nie było miejsca dla Ciebie
W Betlejem żadnej gospodzie.
Więc narodziłeś się Jezu
W stajni ubóstwie i chłodzie
ANIOŁ VI - Nie było miejsca choć szedłeś
Jak zbawiciel na ziemię
By wyrwać z jarzma niewoli
Nieszczęsne ludzkie plemię.
ANIOŁ VII - Cieszmy się i pod niebiosy
Wznośmy dziś anielskie głosy
Bo wesoła to nowina
Czysta Panna rodzi Syna.
Bijcie w kotły, w trąby grajcie
A Jezusa przywitajcie
Nowonarodzonego.
ANIOŁ VIII - Choć droga daleka
Niechaj nikt nie zwleka
Do Jezusa niech bieży
W Betlejem w miasteczku
W żłobie na sianeczku
Bóg stwórca nasz leży.
ANIOŁ IX - /śpiewa/
Judzką krainę noc okryła
I w snu marzenia zanurzyła
Jej niwy
Pokój objął szczęśliwy
Gość Betlejem mieście srogi
I pasterze lud ubogi
Cnotliwy
I w polu przy swej trzodzie
Posnęli w swobodzie.
CHÓR ANIOŁÓW - śpiewa kolędę pt. "Wśród nocnej ciszy" /jedna zwrotka/
/Pasterze budzą się/
PASTERZ I - Olaboga co się dzieje
Jasność w nocy
Choć nie dnieje
Niebo całe otworzone
Jakieś śpiewy niezliczone
PASTERZ II - Bracia patrzcie jeno
Jak niebo goreje
Znać, że coś dziwnego
W Betlejem się dzieje
Kuba, Wojtek, Bartek, Maciek, Stasiek
Wstawajcie!
PASTERZ III Co to? Czy oczy moje śpiące?
Oto widzę Wielka gwiazda płonie
I świeci jasno niby słońce.
Czyżby już nastał koniec świata?
Na niebie gwiazda się pali.
Hej chłopcy, czy m,nie słyszycie?
PASTERZ IV - Czemu tak wrzeszczysz w nocy.
Słyszym wyraźnie przecież.
Gwiazdy nie widziały twoje oczy
Że takie głupstwa nam pleciesz.
PASTERZ III - Może każdy z was mnie wyśmieje
Ale co widziałem w to wierzę.
A to co wkoło się dzieje
Aż strach po prostu bierze.
PASTERZ V - Opowiedz, opowiedz nam o tym
Czy coś wielkiego się stało?
Serce nam wali jak młotem.
Bóg przybrał ludzkie ciało.
/Do Pasterzy zbliża się Archanioł/
PASTERZ VI - O patrzcie coś z nieba płynie
Szum wielki w obłokach słychać
Może za chwilę świat zginie?
Ze strachu nie można oddychać.
ARCHANIOŁ - Nie lękajcie się pasterze
Do Betlejem pospieszajcie.
W żłobie Dziecię Jezus leży
Pokłon wdzięcznie Mu oddajcie.
ARCHANIOŁ _ Ojciec Syna zesłał z nieba
Który w szopie się narodził
Bo tak właśnie było trzeba
Aby Bóg wśród nas mógł chodzić.
Nie lękajcie się, Jestem posłem z nieba
I przynoszę niesłychaną nowinę,
W którą wam wszystkim wieryć trzeba.
W Betlejem Panna zrodziła Syna
Jest to Syn Boży i Odkupiciel
Oczekiwany od lat tysiąca.
Choć w nędznym żłobie, lecz to Zbawiciel
Początku nie mający ni końca...
CHÓR ANIOŁÓW - śpiewa kolędę pt. "Pójdźmy wszyscy do stajenki" razem z Pasterzami
PASTERZ II - No to chodźmy
Prędko bieżmy
Co możemy to zabierzmy
Kożuch, owcę czy barana
Aby zanieść go do Pana
PASTERZ VII - Masła, sera gomółeczki
Dla Najświętszej Panieneczki.
PASTERZ IX - A możeby i jabłuszka
Dla Józefa dla staruszka
ARCHANIOŁ - Bieżcie pastuszkowie, bieżcie
Czyste serca swoje nieście.
PASTERZ VIII - / przybiegający z góry/
Pasterze mili coście widzieli?
Powiedzcie mi szczerze, śmiało
Co się tam we świecie stało.
Jaka nowa wieść?
PASTERZ III - A dzisiaj z wieczora
niebieskiego dwora
Przyszła nam nowina
Że radosna Panna
Porodziła Syna.
Leży w stajence na sianku
Leży Bóg dziecina.
PASTERZ VIII - jak miła to nowina,
Mów gdzie jest ta Dziecina
Byśmy tam pobieżeli i ujrzeli.
PASTERZ I - Dzisiaj o samej północy
Zbudziłem się ja z niemocy
Nie wiem, czy na jawie czy mi się śniło
Wokoło mej budy słońce świeciło
I jasno jak we dnie,
Jak we dnie było.
Więc się z ziemi poderwałem
I na braci zawołałem
Na Bartka, na Maćka i na Kazimierza
By ze mną uklękli wnet do pacierza.
PASTERZ II - jakieśmy się podźwignęli
Stanął przy nas anioł w bieli
I rzecze: Witajcie, witajcie społem
I idźcie za gwiazdą
Śpiewem wesołem.
Do Betlejem pospieszajcie
Panu swemu cześć oddajcie.
/Pasterze wybiegają/
CHÓR ANIOŁÓW - śpiewa kolędę pt. "W żłobie leży"
Odsłona II
/Herod chodzi zdenerwowany słysząc kolędę/
HEROD - Co to za śpiewy? Co to ma znaczyć?
Jakiś niepokój w serce me się wsącza
Pieką od rana zmęczone oczy
Noc nieprzespana, myśl niepokojąca.
Czy też słyszałeś i ty to śpiewanie?
Co to się dzieje w moich komnatach?
MARSZAŁEK - O wielki królu i potężny panie
Trzej mędrcy przybyli z dalekiego świata.
HEROD - Mówisz, że mędrcy przybyli do mnie?
MARSZAŁEK - Chyba nie mędrcy, lecz raczej królowie.

Ciąg dalszy na str. 5

PRZEGLĄD ZESPOŁÓW KOLĘDNICZYCH

Zamierzenie nasze pod hasłem "Przegląd zespołów kolędniczych" ma szeroki zasięg tematyczny, bowiem sięga do jednego z najbogatszych okresów wierzeniowo-obyczajowych związanych z Nowym Rokiem i świętem narodzenia Chrystusa. W polskiej tradycji kulturalnej okres ten miał szczególne znaczenie związane z magią i wierzeniami rolniczymi oraz rozbudowanym kultem chrześcijańskiego święta Bożego Narodzenia. Kult Bożego Narodzenia, Świętej Rodziny - przeżywany był niezwykle emocjonalnie a nawet mistycznie. Losy Polski i rodzin polskich w czasie okupacji, wojen, zaborów, zsyłek i walki wyzwoleńczej wzbogacały te święta o wątki narodowe i ściśle rodzinne. Powstały w ten sposób zespół wierzeniowo-obrzędowo-obyczajowy zasługuje na rejestrację i świadomą kontynuację.

Przegląd zespołów kolędniczych ma na celu:

- zarejestrowanie żywej tradycji kolędowania i obchodzenia świąt Bożego Narodzenia oraz cyklu zimowego (przynajmniej do 6 stycznia)

- dokonanie przeglądu zespołów i ich oceny pod względem zgodności z tradycją, walorów artystyczno-widowiskowych, posiadanego repartuaru, rekwizytów i przebrań

-zebranie zapisów, wspomnień, dokumentów dotyczących w/w okresu na przestrzeni czasowej od czasów najdawniejszych do chwili obecnej.

Nasze zamierzenie składa się z dwóch niezależnych części:

1. Przeglądu zespołów kolędniczych (aktualnie kolędujących lub odtworzonych na przegląd).

2. Konkursu na opis okresu związanego ze świętami Bożego Narodzenia (od adwentu do Trzech Króli lub końca stycznia) i występujących w tym okresie obrzędów, zwyczajów, zabiegów magicznych, wróżb, potraw zwyczajowych, zabaw i innych zdarzeń.

Regulamin

I. Przegląd zespołów kolędniczych

Przeglądem objęte będą zespoły tradycyjne kolędujące w swojej okolicy lub takie, które zachowując tradycyjną formę kolędniczą - odtworzono dla celów przeglądu na podstawie pamięci starszych ludzi czy istniejących zapisów.

Organizatorów przeglądu interesują też informacje o innych formach czczenia Bożego Narodzenia, jak np. teatralne Jasełka, Pastorałki, adoracja żłóbka, koncerty kolędowe itp.

Do przeglądu prosimy zgłaszać zespoły:

a). życzeniowe - obchodzące domy z życzeniami na Nowy Rok i pomyślności w gospodarstwie

- z żywymi zwierzętami

- przebraniami zwierzęcymi i maszkarami

- grupy śpiewające z koszami na podarki

b) kolędnicze-bożonarodzeniowe

- z gwiazdą

- z szopką, wertepem, batlejką

- z aniołami, królami, pasterzami

- z widowiskiem - Król Herod

- z szajnekatrynką itp.

c) zespoły mieszane, życzeniowo-kolędnicze łączące obie wymienione formy (np. Król Herod i Koza, Gwiazda i Bocian).

II. Konkurs na opis lub nagranie obyczajów związanych z Bożym Narodzeniem

a). Szczegółowe opisy zwyczajów, wróżb, tradycji, tradycyjnych potraw występujących w okresie od początku adwentu do Trzech Króli a nawet do końca stycznia. Interesujące będą zwłaszcza same święta i ich przebieg (wieczerza wigilijna, pierwszy i drugi dzień świąt Bożego Narodzenia, Nowy Rok, Trzech Króli), a także zwyczaje towarzysko-rodzinne tego okresu.

b). Osobiste wspomnienia, przeżycia i doznania związane ze świętami Bożego Narodzenia (wspomnienia z dzieciństwa, święta w czasie wojny, okupacji, na zesłaniu).

Uwaga. Konkursy na opis Bożego Narodzenia prosimy zaopatrzyć w:

1.Imię i nazwisko

2.Rok urodzenia

3.Dokładny adres (telefon)

4.Zaznaczenie terenu z jakiego pochodzi opis oraz okresu czasu (np. data)

W razie chęci zachowania anonimowości prosimy zaznaczyć to na opisie następującą adnotacją (Nazwisko do wiadomości organizatorów). Nagranie wspomnień winno zawierać również w/w dane.

Terminy

Zgłoszenia prosimy przesyłać do 20.12. 1994 r. na adres:

Związek Polaków na Białorusi

230023 Grodno

ul. Dzierżyńskiego 32

tel. 44-94-57

Przegląd zespołów kolędniczych oraz podsumowanie konkursu na opis lub nagranie obyczajów związanych z Bożym Narodzeniem odbędzie się w styczniu 1995 r. (dokładny termin organizatorzy ustalą po otrzymaniu kart zgłoszeń).

Opis lub nagranie prosimy nadesłać do dnia 10.01.1995 r.

Nagrody

Najlepsze zespoły otrzymają nagrody i wyróżnienia ufundowane przez Podlaski Oddział Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" w Białymstoku, Związek Polaków na Białorusi. Laureaci przeglądu zostaną zaproszeni na występy do Polski.

Konsultacje

Zespoły i organizatorzy zespołów mogą zwracać się o pomoc do konsultantów merytorycznych za pośrednictwem Związku Polaków na Litwie i Białorusi do Podlaskiego Oddziału Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" w Białymstoku ul. Kilińskiego 6

tel. 325-822

TRADYCJE NARODOWE

Podnieś rękę Boże Dziecię błogosław Ojczyznę miłą

Jasełka

Ciąg dalszy ze str. 4

HEROD - O zaciekawia mnie to ogromnie.
Czego szukają ci monarchowie?
MARSZAŁEK - Twoja ciekawość wnet się zaspokoi
Gdy trzej królowie przekroczą podwoje.
/Wchodzą Trzej Królowie/
KRÓL I - Witaj nam, witaj Królu Herodzie
Dobra sprowadza nas tu nowina
Bo na tej ziemi, w twoim narodzie
Panna zrodziła wielkiego Syna.
Będzie to mocarz po wszelkie lata
A chociaż mieczem nie wojujący
Przyniesie pokój po wieczne czasy
Pokój poddanym i panującym.
HEROD - Z takiej nowiny i ja się raduję
Zaszczyt to dla mnie i dla państwa mego
Hojnie go obdarzę, pałac mu zbuduję
Gdy odnajdziemy Panicza owego.
KRÓL II - Może znasz miejsce gdzie się narodził
A wtedy łatwiej będzie Go odszukać
Bo On też z rodu królów się wywodzi
Jak głosi wielka, potężna nauka.
HEROD - Dokładnie nie znam miejsca urodzenia.
Gdy Go znajdziecie, dajcie znać z powrotem
Bo i ja żyję również tym pragnieniem
By hołd Mu złożyć, obdarować złotem.
KRÓL III - A więc nam żegnaj wszechpotężny panie
Za twą gościnność dziękujemy szczerze.
Kiedy się wszystko tak jak chcemy stanie
Złożymy dary Królowi w ofierze.
/Trzej Królowie wychodzą/
HEROD - /do Marszałka/
Pobiegnij szybko na zamkową wieżę
Niechaj się zjawi tu zaraz wróżbita.
Niechaj całą magię ze sobą zabierze
Niech wróży, zaklina, w gwiazdach niech czyta.
MARSZAŁEK - Już idę panie.
/Marszałek wychodzi/
HEROD - Łotry, kanalie żądło we mnie wbili
Szukają Króla, który się narodził.
O jego mocy, potędze mówili,
czyżby to dzięcię mogło mi zaszkodzić?
Ja tu mam władzę, berło w moim ręku
Każdego zdepczę zgładzę z tego świata.
Kto mi zaszkodzi zginie w strasznych mękach
Choćby był dla mnie matką, ojcem, bratem.
/Wchodzi wróżbita/
WRÓŻBITA - Biję przed tobą królu pokłony
I stawiam się korny na twoje wezwanie.
Nikt nie ma prawa zaćmić twej korony,
Rozkazuj, pytaj a wszystko się stanie.
HEROD - Co mówią księgi, proroctwa od wieków?
Co gwiazdy blade mowią o tej porze?
WRÓŻBITA - Na zmianę wydarzeń nie znajduję już leku
Lecz wszystką swą wiedzę przed tobą wyłożę
/patrzy na kulę/
Widzę, widzę w tej krainie
Nędzną szopę, żłób, bydlęta,
W żłobie na sianie Dziecina
Wyciąga do matki rączęta.
Widzę mizerną mieścinę
jakich jest mało na ziemi.
O ile mię oczy nie mylą
dzieje się to wszystko w Betlejem
Tam właśnie, jeśli kula nie zwodzi
Dziecię Królewskie się rodzi.
HEROD - Co robić radź, ja cię nagrodzę
Drżę cały od tej strasznej wieści.
Ty wiesz więcej, od zmysłów odchodzę.
Mów prędzej, bo potrafię się zemścić.
WRÓŻBITA - Ja królu nie chcę się w to mieszać.
Są proroctwa, cóż po mojej radzie
Ja nie chcę przekleństwa Mojżesza
Na siebie samego ku zagładzie.
HEROD - Co robić, co robić? Chyba oszaleję,
Ja tylko jestem panem tej ziemi.
Nic mego tronu nie zachwieje,
Nic nie może się tutaj zmienić.
/ Wróżbita wychodzi. Wbiega diabeł./
DIABEŁ - Nie szalej, jest na to rada, posłuchaj.
Ja mogę to wszystko naprawić,
Ja jestem tak potężnym duchem, Że wszystkie moce mogę zdławić.
CHÓR ANIOŁÓW - /mówi/
On chce cię usidlić, on kłamie.
Chce ci zmącić spokój i sumienie.
Twego berła nikt ci nie nadłamie.
Ucisz niepokój i serca drżenie.
DIABEŁ /szepce do Heroda/
Jeśli chcesz nadal królować
I nie chcesz utracić korony

Każ wszystkie dzieci wymordować
A wtedy będzie po nim...
ANIOŁOWIE - Herodzie, czyn taki wtrąci cię do piekła.
HEROD - Co mi tam piekło. Plan ten jest wspaniały,
Rada złego ducha całkiem mnie urzekła.
Wydaję rozkaz, aby krew się lała. /po chwili/
Hej, niech zbierze dowódca żołnierzy
Niech mordują malutkie dzieci
Niech składają mi je w krawawej ofierze.
Dla mnie wieki za wiekami będą płynąć.
/Wbiega Herodowa/
HERODOWA - Królu Herodzie, co to za rozboje?
Hałas dochodzi aż na me pokoje.
Mówił mi jakiś złowrogi szyderca
Że kazałeś zabijać.
Nie wierzę, by mój mąż, król
Był krwawy morderca.
HEROD - /do żołnierzy, którzy wchodzą/
Idźcie żołnierze,
Idźcie zabijajcie.
Mojego syna też nie oszczędzajcie.
DIABEŁ - Nikomu nie przepuszczajcie
Mordujcie krwawo...
ARCHANIOŁ - Herodzie rozbójniku
Wielka twoja wina
Cóż ci zawiniła
Ta Boża Dziecina?
/ Aniołowie płaczą. Herodowa pada na kolana przed Herodem/
Herodowa - Żebrzę twej łaski panie
Miej litość ojcowską,
Miej serce króla i męża,
Nie chwytaj swego oręża
Na główki dzieci.
Niech cię wielbią, niech szanują
Bądź dla nich ojcem i panem
Bo lud rozprawia krwawo się z tyranem.
DIABEŁ - Nie bój się Herodzie
Jam twym przyjacielem.
Razem przecież walczymy
Ze świata Zbawicielem.
ŻOŁNIERZ - Już się stało zadość
Rozkazu twojego
Wszystkie dzieci ścięte
Aż co do ostatniego.
MARSZAŁEK - Na ostatek miła czeka cię nowina
Przynoszę ci królu głowę
Twego syna.
Herodowa - O nieba, cóżem doczekała

Bodajbym była nigdy
Tronu nie poznała
Oto mi wydarto najdroższego syna.
Przeklinam cię!
Herodzie matka cię przeklina!
Tyś nie mąż, nie krol
A kat!
Ach rozstąp się ziemio
I pochłoń onego.

Nie króla a kata!
Kata piekielnego!
DIABEŁ - /radośnie/
Za zbrodnię tego świata
czeka cię w piekle zapłata
Śpieszmy się bo czas ucieka
Już kocioł ze smołą czeka.
A za życie niewiniątek
Tysiąc batów na początek,
a za wszystkie twoje złości
Połamią ci w piekle kości.
/Wchodzi śmierć z kosą albo mieczem/
HEROD - Co to za szmery? Kto jest w tej komnacie?
Do mnie tu dworzanie, do króla.
Co to za mara senna w białej szacie,
Która ją jak całun otula?
Wszyscy uciekli, sam pozostałem
A mara stoi, nie ginie.
ŚMIERĆ - Na to spotkanie dawno czekałam
Kara cię teraz nie minie.
HEROD - Mów, czy chcesz zguby mej, czy też chwały
Bo wszystko to mnie przeraża.
ŚMIERĆ - Śmierć jestem, śmierć. Zna mię cały świat. Pieczęcią każdego obdarzam.
HEROD - Daruj mi życie. Jestem bogaty.
Dam ci klejnoty i złoto.
ŚMIERĆ - O, nie przekupisz mnie taką zapłatą
Nie dam się tobie omotać.
Chcesz żyć. A dzieciom życie darowałeś?
Zliczyłeś łzy biednych matek?
Krzty litości w sercu nie miałeś
Dla własnego syna byłeś katem.
HEROD - Czy dla mnie żadnego ratunku już nie ma?
Chcesz zgładzić króla i pana?
Tron mój się chwieje i obsuwa się ziemia,

O śmierci nieubłagana.
ŚMIERĆ - Jak nędznym jesteś, jak boisz się zgonu
Gdy oczy twe śmierci przysłania zasłona.
Giń więc, umieraj u stóp mego tronu
Przez wieczność w piekle konaj.
/Śmierć wykonuje wyrok i wychodzi. Leżącego Heroda wynoszą żołnierze/.
DIABEŁ - /tańcząc/
Herodeńku, za twe zbytki chodź do piekła
Boś ty brzydki. / Diabeł wybiega/.
Odsłona III
CHÓR ANIOŁÓW - spiewa kolędę pt. "Gdy sie Chrystus rodzi"
/Wychodzi św. Józef z Matką Boską. Maryja niesie Dzieciątko?
MARYJA - Pamalenku Józefie, pomaleńku proszę,
Widzisz, ja nie mogę iść tak prędko w drogę.
Każda odmówiła nam gospoda,
I nikt nie udzielił pomocy

I nikt nam ręki nie podał.
bezdomni jesteśmy wśród nocy.
JÓZEF - Pewno ci zimno, drżysz cała,
Muszę coś znaleźć dla Ciebie
Abyś choć trochę się przespała
Nim gwiady zbledną na niebie.
/po chwili/
Co widzę, obok jest szopa dla owiec
I żłobek słomą wysłany.
Będzie cieplej Dzieciątku w tym żłobku
Tu poczekamy do rana.
MARYJA - Już się Józefie nie smucę
I nawet nie jestem zmęczona.
Czyż mogą troski powrócić
Gdy Jezus w moich ramionach...
CHÓR ANIOŁÓW - śpiewa kolędę pt. "Przybieżeli do Betlejem"
/wbiegają pastuszkowie/
Józef - A witajcie pastuszkowie, goście nam mili
Bóg wam zapłać żeście do nas
Przybyć raczyli.
PASTERZE /wszyscy/
Aniołowie drogę nam wskazali
Gwiazda świeciła na niebie
Abyśmy Dzieciątku hołd dali
I złożyli dary jak trzeba
PASTERZ I - Ja dam dzieciątku kilka pieluszek
PASTERZ II - A ja trochę mąki i masła osełkę.
PASTERZ III - Ja Mu dam własny barani kożuszek
PASTERZ IV - A ja serek i jajka w kobiałce.
PASTERZ V - Ja dam Jezusowi z piernika serduszko
I gwiazdki srebrzyste
PASTERZVI - A ja Mu przyniosłem czerwone jabłuszko,
Małą choinkę i serduszko czyste.
ARCHANIOŁ - Za dobre serce Jezus was nagrodzi
I ciężką dolę swą łaską osłodzi.
Za waszą miłość ku Bożej Dziecinie
Błogosławieństwo Jego na was spłynie.
MARYJA - rozpoczyna śpiewać kolędę pt. "Lulajże Jezuniu" /potem wtórują Jej pastuszkowie/
CHÓR ANIOŁÓW i PASTERZE - śpiewają kolędę pt. "Jezus malusieńki".
ARCHANIOŁ - Patrzcie, patrzcie jadą jacyś panowie
Szaty na nich ozdobne, na głowach korony.
Ach to jadą od Heroda Trzej Królowie
Złożyć Jezusowi dary i pokłony.
/Wchodzą Trzej Królowie/
KRÓL I - Przybyłem z dalekiej, arabskiej krainy
By na własne oczy ujrzeć mego Pana
By usłyszeć miłą dla ucha nowinę
Która wszystkim ludziom jest dana.
Odjadę do siebie pełen mocy, wiary,
Lecz również zjawiłem się tutaj i po to
Aby jako Królowi złożyć dziś w ofierze
Tę złotą szkatułkę co zawiera złoto.
KRÓL II - Witam Cię, witam na ziemskim padole
Witam Cię Jezu z dawna obiecany
Składam kadzidło wonne - jako Bogu
I Kapłanowi, co łaski w krąg sieje.
Spraw, abym odtąd kroczył taką drogą
Co wzmacnia wiarę, miłość i nadzieję.
KRÓL III - Długie tygodnie do Ciebie jechałem
Przez góry, doliny i morza.
Jeszcze za życia na tym świecie chciałem
Ujrzeć Cię Panie i mój Boże.
Dziś pragnę uczcić w Tobie i Człowieka
Więc przyjmij ten dar - mirry gorzkiej.
Dla siebie zmiłowania Twego czekam tylko
O nic więcej nie proszę. /Trzej Królowie składają dary i stają przed Maryją/
Maryja - O dzięki wam, Trzej Królowie, dzięki.
Mój Syn, który dzisiaj się narodził
Zleje na was łaski z mej poręki
JÓZEF - Kto to taki biegnie raźnie, wesoło
I latarenką świeci? /Wbiegają dzieci/
DZIECKO I - To my, z daleka, ale szczęśliwi
Biegniemy, polskie dzieci.
DZIECKO II - My, polskie dzieci, o Jezu drogi
Do Twej stajenki biegniemy wrót.
Jakiś Ty Jezu w żłobku ubogi
A tak bogaty w skarb boskich cnót.

DZIECKO III - U nas się ścielą mięciuteńko
Śniegu bielutkie płatki.
Wszyscy się dzielą radością
I Wigilijnym opłatkiem.
DZIECKO I - Ze wszystkich polskich miast,
Ze wszystkich wsi i chatek
Niesiemy Ci Jezu maleńki biały opłatek.
DZIECKO II - Przyjmij więc od nas
Ten chleb biblijny
Co serca łączy w wieczór jedyny.
DZIECKO III - W wieczór miłości,
W wieczór braterstwa,
W nasz wieczór Wigilijny.
DZIECI WSZYSTKIE - Oto modlitwa ku niebu leci
Do Ciebie Jezu my polskie dzieci.
Podnieś rękę Boże Dziecię
Błogosław Ojczyznę miłą.
Umacniaj wiarę jej ojców.
Wspieraj jej siłę swą siłą.
Dźwignij i okryj ją chwałą.
Między wolnymi ludźmi.
ARCHANIOŁ - A słowo ciałem się stało
I mieszkało między nami.
DZIECKO I /patrząc na widownię/
Ojej, ktoś tam jeszcze bieży,
Do stajenki tak się śpieszy.
DZIECKO II - To listonosz,
Pewnie wieścią Cię ucieszy.
DZIECKO III - Przyjmij go Jezusku mały.

Patrz, jak bardzo jest zmęczony.
DZIECKO I - Pewnie przybył gdzieś z daleka.
/Z widowni wchodzi listonosz/
LISTONOSZ - Niech będzie pochwalony!
Na jakiej ulicy ta Boża stajenka?
Bo ja biegnę z listem
I sapię, i stękam
I nie wiem, czy trafię
W tej świętej krainie.
A muszę go oddać dziś
Bożej Dziecinie.
Jan Paweł powiedział:
"Idź z rzymskiej krainy,
Szukaj w mej ojczyźnie
Maleńkiej mieściny,
Gdzie dzisiaj jasełka
Przez dzieciarnię graną.
Uklęknij przy żłobku,
Oddaj hołd dla Pana.
Kiedy byłem mały
I gdy mnie papieskie
Nie zdobiły szaty,
Też grałem pastuszka
W jasełkach przed laty".
Jezu malusieńki, weź biały opłatek.
I listy. Bowiem Jego
Była prośba taka,
Abym go doręczył.
Ten list od Papieża,
Papieża Polaka.
/Listonasz podaje list św. Józefowi/
JÓZEF czyta LIST -
Dzieciątko Boże,
W tę noc Wigilijną
Do Ciebie modlitwę o pokój zanoszę.
Razem z Tą, co króluje w Częstochowie
I Tą, co w Ostrej świeci Bramie
O opiekę nad Polską
Mą Ojczyzną, proszę.
Prastarym obyczajem w Polsce podczas wilii,
Gdy pod obrusem zaszeleści siano,
Jest jedno miejsce dla tych,
Którzy nie przybyli.
Których gdzieś daleko
Życie zatrzymało.
Gdy z nieba płatki śniegu
Lecą jak opłatki,
Gdy mróz na oknach białe
Maluje choiny,
Niech każdy dom polski
Wspomni sercem Matki
Nieobecne, spóźnione, zabłąkane syny.
Obejdzie się to miejsce
Bez potraw dwunastu,
Nie zmieniajmy półmisków
Przed nim, ni talerzy,
Obejdzie się bez szumnych win
I bez toastów.
Tylko przed pustym miejscem
Niech opłatek leży.

Niech zapłoną choinki
W każdym polskim domu,
Niechaj klękną przy żłobku
I starzy i młodzi.
I niech śpiew popłynie
Prastarej kolędy
Prastarej kolędy "Bóg się rodzi"
WSZYSCY WYKONAWCY śpiewają kolędę pt. "Bóg się rodzi"

Koniec

OŚWIATA

ŚLUBOWANIE

Mowa rodzinna niechaj
będzie prosta.
Ażeby każdy, kto usłyszy słowo,
widział jabłonie, rzekę,
zakręt drogi,
tak jak się widzi
w letniej błyskawicy
Czesław Miłosz

Miało się takie wrażenie, iż te małe dzieciaki bez względu na swój wiek bardzo dobrze rozumieją uroczystość i powagę tej chwili. Niesamowita uwaga, skupiona w ich oczach wyraźnie mówiła o tym, co one mogą przeżywać w tak wyjątkowym i ważnym dniu. Wolnymi krokami pod dźwięki "Poloneza" wkraczały pary odświętnie ubranych dzieciaków. Pięknie udekorowana sala przedszkola Nr 69, hasło "Bądź z serca pozdrowiona polska mowa" oraz umieszczone dwie flagi: polska i białoruska, dodawały imprezie głębszego poczucia uroczystości.

Brzmią odwieczne słowa każdego Polaka: "Jeszcze Polska nie zginęła, póki my żyjemy..." oraz uroczyste "Ślubuję...". Dzieci powtarzały słowa przysięgi po czym za dotknięciem ogromnego symbolicznego ołówka, były pasowane na uczniów pierwszej polskiej klasy.

W tak uroczystą chwilę przyszli złożyć im życzenia liczni goście, a wśród nich wicedyrektor szkoły Nr 3 pani Zoja Limontowa, która wyraziła nadzieję, iż dzieciaki w przyszłości będą jednakowo oddanymi i prawdziwymi obywatelami obu państw: Polski i Białorusi.

Ogromnych sukcesów w nauce oraz samych "szóstek" życzyli księża parafii franciszkańskiej, którzy mają z dziećmi regularne zajęcia religijne oraz przedstawicielka działu Oświaty ZPB Bożena Guziewicz, która wyraziła nadzieję, że w niedalekiej przyszłości dzieci będą miały możliwość uczyć się w prawdziwej szkole polskiej.

Na cześć nowych pierwszoklasistów ich starsi koledzy z II i III polskiej klasy przygotowali koncert. Przepiękna polszczyzna, wspaniała recytacja wierszy oraz doskonałe wykonanie piosenek wywarły ogromne wrażenie na wszystkich obecnych na sali. Takie widoczne sukcesy w nauce języka polskiego byłyby niemożliwe bez ciężkiej i może nie zawsze wdzięcznej pracy nauczycielek Heleny Kowalewskiej oraz Wiesławy Sobiszek.

Gorzej wypadli nowi pierwszoklasiści, którzy w ciągu krótkich trzech miesięcy pod kierownictwem i stałą opieką swojej nauczycielki p. Ireny Timoszko nauczyli się już wielu przydatnych i ciekawych rzeczy. "Ten dzień przeżywałam wraz ze swoimi dziećmi, - ze wzruszeniem mowiła pani Irena, - ogromnie się cieszę, że powstała jeszcze jedna klasa polska, jeszcze o 15 osób powiększyło się grono naszych pierwszoklasistów. Wiem, jak duże nadzieje pokłada się na te dzieci, one są naszą przyszłością, mam nadzieję, że nasze wysiłki nie będą nadaremne".

Podobne uroczystości odbywały się w ciągu całego tygodnia prawie we wszystkich szkołach i przedszkolach miasta.

W przedszkolu Nr 57 również brzmiały słowa przysięgi pierwszoklasistów, które były wypowiadane przez dzieci z ogromną wzniosłością. "W ciągu kilku tygodni przygotowania do uroczystości pasowania na uczniów w klasie panowała atmosfera oczekiwania na coś nowego, wzruszającego i niezwykłego, - mówi nauczycielka pierwszej polskiej klasy pani Maria Szulanczyk, - ta uroczystość stała się ogromnym przeżyciem i mam nadzieję nie będzie zapomniana przez dzieci". Pierwszoklasiści recytowali wiersze autorów polskich, śpiewali piosenki, pokazali inscenizację utworów poetyckich.

W imieniu Związku Polaków oraz swoim osobistym życzenia złożył prezes ZPB Tadeusz Gawin, który opowiedział o planach i realnych posunięciach w sprawie budowy w Grodnie dwóch szkół polskich, przypomniał o potrzebie odradzania języka ojczystego oraz zapewnił, iż będzie robił wszystko, aby ZPB zadbało o przyszłość tych dzieciaków.

Wzruszające były wypowiedzi rodziców i wszystkich obecnych na uroczystości. Pani Irena Czeżewska, 70-letnia babcia jednej z uczennic, opowiedziała o tym, że wychowuje wnuczkę sierotę sama: "Ukończyłam szkołę polską jeszcze za czasów II Rzeczypospolitej, niestety nie udało mi się kontynuować swojej nauki, dlatego pokładam we wnuczce ogromne nadzieje i bardzo się cieszę, iż ma ona możliwość kształcenia się w języku ojczystym".

Myślę, że możemy życzyć nowym uczniom klas polskich tylko sukcesów w nauce i ogromnej wytrwałości w dążeniu do poznania piękna kultury i mowy polskiej.

Irena ARTISZ

***Na zdjęciach:* pierwszoklasiści**

Fot. M. Aniszczenko.

POBYT W GDAŃSKU

Zgodnie z umową o współpracy między Uniwersytetem Grodzieńskim a Uniwersytetem Gdańskim i WSP w Krakowie co roku odbywają się praktyki literacko-lingwistyczne dla studentów 2 roku.

Cała nasza grupa w składzie 24 studentów gościła na Uniwersytecie Gdańskim, który zorganizował dla nas dokładny program pobytu w tak pięknym mieście nad Motławą.

Zaraz po naszym przyjeździe odbyło się miłe spotkanie z władzami uczelni, naszymi opiekunami i zaproszonymi gośćmi. Tym wszystkim osobom jesteśmy bardzo wdzięczni za życzliwość i serdeczność, które były nam okazane. Warto wymienić nazwiska opiekunek naszej grupy, które od rana do wieczora były razem z nami. Były to: p. prof. Irena Kadulska, p. mgr Teresa Kantalecka oraz p. mgr Aneta Lewińska. Główną część naszego pobytu stanowiły wykłady i zajęcia praktyczne zarówno z języka i z literatury polskiej. Na zajęciach z onomastyki i słowotwórstwa, które prowadził pan prof. Edward Breza dowiedziałyśmy się dużo nowego o pochodzeniu swych imion i nazwisk.

Pan prof. dr hab. J. Bachórz podczas lektoratu poświęconemu twórczości naszej rodaczki Elizy Orzeszkowej podał ciekawe szczegóły z jej życia, przedstawił genezę powstania powieści "Nad Niemnem".

Pani mgr Zofia Pomirska wprowadziła nas w bogaty świat polskich przysłów i imion.

Na czwartym roku studiów będziemy miały praktyki w szkołach Grodna. W Gdańsku dla nas zostały zorganizowane spotkania z uczniami szkół podstawowych. Byłyśmy na 2-ch lekcjach z języka polskiego.

W obrębie programu miałyśmy także wycieczki naukowe. Ponad 3 godziny spędziłyśmy w Bibliotece PAN, gdzie pokazano nam rękopisy, starodruki, teksty starożytne, atlasy i mapy z 17 stulecia.

Ciekawe byłyśmy Starówki Gdańskiej. Zobaczyłyśmy słynną fontannę "Neptun" - wizytówkę Grańska, Dwór Artusa, Stary Młyn, Ratusz Głównomiejski. Podziwiałyśmy kościół Mariacki, największą świątynię katolicką w Europie, Katedrę Oliwską, pomnik gotyku francuskiego.

Ciekawym i korzystnym dla nas jako studentek polonistyki było spotkanie literackie z Tadeuszem Różewiczem, poetą, ktory wyraża swoje myśli przez wiersze w sposób bardzo syntetyczny i filozoficzny.

Dyrekcja Teatru Miejskiego w Gdyni zaprosiła nas na inscenizację "Pana Tadeusza" w reżyserii Adama Hanuszkiewicza. Była to bardzo ciekawa interpretacja dzieła wielkiego romantyka. Reżyser oraz zespół aktorski potrafili przekazać widzom atmosferę i nastroje polskiej szlachty początku 19 stulecia.

Miałyśmy także wycieczkę do Malborka i długi spacer po olbrzymim rycerskim zamku. Odczułyśmy duch średniowiecza, zobaczyłyśmy mieszkanie i zbroję rycerzy, a przy okazji bogatą i rozmaitą wystawę bursztynu, która mieści się w zamku.

Potem była wycieczka statkiem Gdynia-Hel i zwiedzanie Muzeum Morskiego w Helu.

Niesamowite wrażenia wywarła na nas wycieczka do Łeby. Spacer po trójmiejskim Parku Narodowym i ciężkie wspinanie się na wydmy ruchome, wynikiem którego był przyjemny i zaskakujący widok, który ujrzałyśmy: po prawej stronie pustyni błyszczało niebieskie czyste jezioro, tonące w roślinach, krzakach, drzewach, po lewej - ciemne nieobjęte morze, łączące się z niebem. Potem długo wspinałyśmy się, piasek w butach, wiatr w górze, smak powietrza i zapach morza. Zgłodniałe i zupełnie wyczerpane z wilczym apetytem zjadłyśmy przepyszne frytki i ogromny filet z dorsza, smak którego czujemy dotychczas na swoich ustach.

Na spotkaniu pożegnalnym otrzymałyśmy od władz Uniwersytetu dużo książek dla naszego wydziału i gabinetu polskiego. Do Grodna wróciłyśmy z bagażem emocji, wrażeń i otrzymaną wiedzą.

Natalia Surba,

studentka 2 roku wydziału białorusko-polskiego Uniwersytetu Grodzieńskiego

Olga KURŁOWICZ, opiekunka grupy

UWAGA!

Rodzice, Nauczyciele, Dzieci!

DODATKOWE MOŻLIWOŚCI

Zdając sobie sprawę z tego, że nauczanie języka polskiego w ciągu jednej czy dwóch godzin w tygodniu, a do tego często nie jako przedmiot, lecz w kółkach i fakultatywnie, nie może w zadowalającym stopniu przyczynić się do odrodzenia języka ojczystego. Już od dawna żądaliśmy od Ministerstwa Oświaty pozwolenia na nauczanie choćby fakultatywnie "Historii Polski" i "Polskiej kultury muzycznej".

Chodziło nam o przybliżenie dzieciom polskim na Białorusi wiedzy o Polsce, o jej historii. Pragnęliśmy, by polskie dziecko było dumne ze swej historii, kultury, byłoby kulturalnym Polakiem i kulturalnym obywatelem Białorusi.

Oprócz wyżej wymienionych celów chcielibyśmy, by nauczyciele języka polskiego, mający zbyt małą liczbę godzin w tygodniu mieli możliwość spotykania się z dziećmi na dodatkowych zajęciach fakultatywnych.

Mamy już pozwolenie na prowadzenie zajęć fakultatywnych z obu przedmiotów. Zostało one przekazane razem z programami do Rejonowych Oddziałów Oświaty Narodowej (RONO).

Polskie dzieci, rodzice i nauczyciele, skorzystajcie z tych możliwości. Publikujemy odpis pozwolenia Ministerstwa Oświaty Republiki. W sprawie wprowadzenia powyżej wymienionych przedmiotów fakultatywnych należy zwracać się do dyrektorów szkół, kierowników RONO, a także do oddziałów oświaty Związku.

Ministerstwo Oświaty Narodowej
29.06.94 r. N 2903/30
na N 01-10/103 z dnia 04.06. 94 r.
Związek Polaków na Białorusi
List z Ministerstwa

Na Waszą prośbę o wprowadzenie do szkół, w których wykłada się język polski, kursów fakultatywnych "Historia Polski" i "Polska kultura muzyczna", powiadamiamy, że programy tych kursów zostały wysłane do Kierownika Zarządu Oświaty Narodowej Grodzieńskiego Obwodowego Komitetu Wykonawczego do wykorzystania w tych szkołach od 01 września 1991 r. (list N 29-03/30 z dnia 26.06.91r.)

Kierownik Wydziału Ogólnej Średniej Edukacji

Pierwsze wrażenia

W dniu 25 września otrzymałam z Letniego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli telegram z propozycją pracy w szkole w Lidzie. Z propozycji skorzystałam i już 28 września byłam w Lidzie. Na dworcu powitała mnie p. prezes oddziału ZPB Izabela Tyrkin i p. Anna Omilian z Podlaskiego Stowarzyszenia "Wspólnota Polska". Był to czwartek. Na niedzielę zostałam zaproszona na uroczystość z okazji Dnia Nauczyciela i Dnia Ludzi Starszych(święta obchodzonego na Białorusi). Oczywiście z zaproszenia chętnie skorzystałam i udałam się na spotkanie z Rodakami, które wycisnęło mi łzy z oczu. Pani prezes oddziału ZPB Izabela Tyrkin piękną polszczyzną powitała przybyłych i zaproszonych gości oraz złożyła życzenia ludziom starszym i nauczycielom. Życzenia dla nauczycieli złożyła również p. L. Szorkina, wraz z życzeniami otrzymaliśmy piękne kwiaty i książki.

Następnie konferencję prowadziła Ala Szorkina, uczennica gimnazjum. W części artystycznej były piosenki i wiersze polskie w wykonaniu dzieci przedszkola Nr. 37, przygotowane przez p. Marynę Baniuk oraz młodzieży ze Szkoły Podstawowej Nr. 7. Młodzieżowy chór tej szkoły bardzo ładnie śpiewał polskie piosenki, zawdzięczając pracy opiekunki chóru p Maryli Fatiany Wielewnej. Na sali była prawdziwa atmosfera polskości. Pięknie zaprezentował się również zespół pieśni i tańca "Przyjaciele". Naszą uroczystość zaszczycili swoją obecnością Konsul Generalny z Grodna Mariusz Maszkiewicz oraz Maria Dmochowska - poseł na Sejm Rzeczypospolitej Polski. W czasie uroczystości serdeczne słowa były skierowane do Akowców i uczestników wojny. Ludzie Ci zostali obdarowani paczkami żywnościowymi.

Uroczystość minęła w bardzo serdecznej i miłej atmosferze. Wywarła na mnie ogromne wrażenie, a piosenka "Płynie Wisła płynie" wycisnęła mi łzy z oczu.

Halina TOMCZYK

nauczycielka 1 klasy szkoły Nr. 16 w Lidzie

GDY SPEŁNIAJĄ SIĘ MARZENIA

Jestem matką dwóch córek uczących się w klasach polskich w Szkole Średniej Nr 3 w Grodnie. Przez dwa lata pełniłam funkcję wychowaczyni w pierwszych polskich klasach, los tych klas jest mi szczególnie drogi. Nie jest łatwo ani naszym dzieciom ani nam - rodzicom. Cieszy nas każdy czyn, czy dobre słowo. Z wdzięcznością przyjmujemy pomoc ofiarowaną nam, przez rodaków z Polski. Nabiera ona szczególnego znaczenia, gdyż dzięki niej dzieci mogą lepiej poznać ojczysty język polski, kulturę polską, nawiązać mocną nierozerwalną więź z Macierzą. W drodze do osiągnięcia tego celu pomaga wielu szlachetnych ludzi i instytucji. Takich ludzi spotkały nasze dzieci w czasie minionych wakacji. Rada Gminna z Ksawerowa oraz Klub Inteligencji Katolickiej w Łodzi zaprosiły dzieci z naszej klasy (obecnie III"E") na odpoczynek. Osiemnaścioro dzieci wyjechało do Polski pod moją opieką. Pragnę podzielić się z czytelnikami "Głosu znad Niemna" swoimi wrażeniami. Przebywaliśmy w Ksawerowie 10 dni. Oddano nam do dyspozycji internat. Organizacją naszych kolonii zajmował się z wielkim oddaniem pan Jerzy Grochulski i pani Janina Bartoszewska ludzie energiczni, pełni zapału i radości życia. W Ksawerowie przyjęto nas jak honorowych gości, ale jednocześnie z wielką serdecznością. Atrakcjom nie było końca. Odbywały się różne konkursy i imprezy. Dzieci nawiązały mnóstwo kontaktów i poczuły, że są takimi samymi Polakami, tylko mieszkającymi poza granicami Polski. Uważam, że to jest najważniejsze. W Ksawerowie mamy oddanych przyjaciół, którzy zaprosili nas na następne wakacje. Odczuliśmy, jak mało istotna jest granica.

Zorganizowano nam wspaniałe wycieczki do Łodzi, Warszawy, co było dwuletnim marzeniem dzieci, a także do Częstochowy. Wzruszające były chwile, gdy dzieci przed obrazem Pani Jasnogórskiej modliły się o polską szkołę w Grodnie. W stałym kontakcie był z nami ksiądz proboszcz Leopold Beniuszko. Dzieci brały czynny udział we Mszach Świętych czytając modlitwę wiernych.

Za wielkie serca spotkane w Polsce, za wspaniały odpoczynek dla naszych dzieci, za pomoc w kształtowaniu świadomości naszych dzieci, chciałabym podziękować wszystkim naszym Przyjaciołom z Ksawerowa i Łodzi.

Swietłana SOŁOWICZ

Grodno

***Na zdjęciu::* na Starym Mieście.**

21 НОЯБРЯ, ПОНЕДЕЛЬНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.05. Дзелавы веснік. 8.20. Пяць хвілін на жарты. 8.30. Беларускі тур. Падарожжы і сустрэчы. 8.50. «Вылет затрымліваецца». Маст. фільм. 10.05. «Чарапашкі ніндзя». Мультсерыял. 10.55. Англійскую мову вучым самі. «АВС-клуб» у Амерыцы. 11.10. Мультфільм. 11.25. Планета людзей. Міжнародная праграма. 12.10. На вылучэнне Дзяржаўнай прэміі РБ. Кампазітар Л.Захлеўны. 13.15. «Еўрапейскі калейдаскоп». 13.45. «Банка коміксаў». Гумарыстычная праграма. 14.15. «Бусляня». Кароткаметражны фільм. 14.55. «Етвызь-94». Тэлефестываль заходнепалескай эстраднай песні. Частка 1-я. 16.00. Жыццё выдатных людзей. «Зорка Максіма». Дак. фільм. 16.10. Тэлебачанне -- школе. 16.30. «Бімбат». 17.00. Навіны (з сурдаперакладам). 17.10. Мультфільм. 17.20. Па слядах аднаго пісьма. 17.40. Праспект. Інфармацыйна-аналітычная праграма. 18.10. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.25. Радар. Пра бяспеку руху. (Гр.). 18.55. «Над Нёманам». Праграма на польскай мове. (Гр.). 19.40. Варыяцыі. Як спыніць інфляцыю. 20.25. Пяць хвілін на жарты. 20.30. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.40. Імгненне шчырасці. 21.45. Вертыкаль. Пошта прэзідэнта. 22.15. Спартыўны тэлекур'ер. 22.35. Тэлевізійны дом кіно. 23.15. НІКа. 23.30. Дайджэст. 23.40. Пад купалам Сусвету. 23.50. «Паласа Сімарона». Маст. фільм (ЗША).

КАНАЛ «ОСТАНКИНО». 17.00. У всех на устах. 17.25. Хоккей. Чемпионат МХЛ. ЦСКА -- «Торпедо» (Ярославль). В перерывах -- Кто есть кто. XX век. Л.Оливье, Погода, Спокойной ночи, малыши! 20.00, 22.50. Новости. 21.40. Мужчина и женщина. 22.20. Гол. 22.50. Сенсация Русского театра. Э.Олби. «Лолита». Телеизложение спектакля. 00.05. Встреча для вас. Ведущий -- А.Иванов. 00.40. Мультфильм для взрослых. 00.50. Пресс-экспресс. 01.00. Телемемуары.

КАНАЛ «РОССИЯ». 6.30. Формула-730. 7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Требуются... требуются... 7.30. Время деловых людей. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.25. Клип-антракт. Группа «Кардинал». 8.35. Депеша. 9.05. «Языческая мадонна». Худ. фильм (Венгрия). 10.35. Телегазета. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.10. «Деловая Россия». Дневная информационно-аналитическая программа. 14.00. На экране мелодрама. «Встреча», «Шелковица». Худ. фильмы. 15.20. Мульти-пульти. 15.50. Там-там новости. 16.05. Праздник каждый день. 16.15. Новая линия. 16.55. Российская энциклопедия. «Любовь и смерть Льва Карсавина». 17.25. Спасение 911. 18.20. Устами младенца. 19.25. Подробности. 19.35. «Спрут-6». Худ. фильм (Италия). 4-я серия. Часть 2-я. 20.40. Репортер. 21.00. Без ретуши. 22.20. Река времени. 22.25. Автомиг. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. «Никто не забыт». 22.40. Экран криминальных сообщений. 22.50. Аниматека. 23.20. Звездный дождь. 0.20. Звезды говорят.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? 09 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 09 30 Музыкальная программа. 09 45 Гимнастика. 09 50 Мультфильм. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Дошкольники дома. 10 50 Мы и наши дети. 10 55 Английский язык для детей. 11 05 "Династия Колби". Сериал пр-ва США. 11 55 Музыкальная программа. 12 00 Приятное с полезным. 12 30 Телетурнир. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Образовательное телевидение. 13 20 Сельскохозяйственная программа. 13 40 Блок исторических программ. 15 55 Программа дня. 16 00 Музыкальный журнал. 16 30 Для молодых зрителей. 16 55 Музыкальная программа. 17 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 17 25 Программа для детей. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Публицистическая программа. 19 10 Сериал пр-ва Англии. 19 40 История польского телевидения. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 15 Телетеатр. 22 45 Пульс дня. 23 10 Неделя президента. 23 20 Миниатюры. 23 25 Тележурнал. 00 00 Новости. 00 20 "Потерянная уличка". Фильм пр-ва Германии. 02 10 Развлекательная программа.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. 08 10 Спорт. 08 20 Приветсвие. 08 30 Английский язык. 08 40 Студия второй программы. 09 00 Местная программа. 09 30 "Шерлок Холмс и доктор Ватсон". Сериал пр-ва Англии. 10 00 Мир женщин. 10 30 Документальный фильм. 11 05 Мультфильм. 11 25 Телетурнир. 11 50 Публицистическая программа. 12 15 Концерт. 13 00 Британский музей. 13 50 Краковские легенды. 14 00 Панорама. 14 20 "Волшебник с улицы Вязов". Сериал пр-ва США. 15 15 Тележурнал. 15 55 Приветствие. 16 00 Мультфильм. 16 30 Спортивная студия. 17 00 Тележурнал. 17 10 Отчизна. 17 30 Театральная программа. 18 00 Портрет Сталина. 19 00 Панорама. 19 10 Местная программа. 20 00 Колесо фортуны. 20 35 Мультфильм. 21 00 "Остановка Аляска". Сериал пр-ва США. 21 45 Остановка второй программы. 22 00 Панорама. 22 30 Музыкальная программа. 23 45 Сад искусств. 00 25 Репортаж. 01 00 Панорама. 01 05 Спортивная студия. 01 15 Музыкальная программа.

22 НОЯБРЯ, ВТОРНИК

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. Навіны. 8.10. Дайджэст. 8.20. Пяць хвілін на жарты. 8.25. Мультфільм. 8.40. «Напярэдадні». 9.00. Тэлебачанне -- школе. 9.20. «Паласа Сімарона». Маст. фільм. 10.35. «Бімбат». 11.05. «Дыназаўрыкі». Мультсерыял. 11.40. «Джон Рос. Афрыканскія прыгоды». Маст. фільм (ЗША). 12.15. Позірк у будучыню. «Пасля 2000 года». Навукова-папулярны серыял (Аўстралія). 5-я серыя. 13.10. «Нов і К»-топ-10. 14.10. «Етвызь-94». Тэлефестываль заходнепалескай эстраднай песні. Частка 2-я. 15.20. «Пад Ліванскім кедрам». Тэлевізійнае падарожжа. 15.35. Вывучаем сваю гісторыю. «Часцінка». Дак. фільм. 15.45. Тэлебачанне -- школе. 16.05. «Бімбат». 16.25. Як нараджаецца музыка? Пераможца міжнароднага музычнага конкурсу ў Сіэтле С.Лагачова. 17.00. Навіны (з сурдаперакладам). 17.10. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 18.10. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.20. Прэм'еры кіно. 19.20. Мост. Культурна-асветніцкая праграма. 19.50. Кантакт, адрасы, прапановы, інфармацыя. 19.55. Рэзервы энэргетікі. (Гр.). 20.25. Пяць хвілін на жарты. 20.30. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.40. Пад купалам Сусвету. 21.50. Вячэрні ілюзіён: «Комікі». Маст. фільм (Вялікабрытанія). 22.50. Паэтычная гасцёўня. Вершы Генрыха Страдава. 23.15. НІКа. 23.30. Фаварыты года. Тэлевізійны музычны фестываль. Частка 2-я. 0.40. Дайджэст.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО». 5.30. Утро. 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Новости. 8.00. «Топо Джиджио». Мультсериал (Япония). 8.25. «Дикая Роза». 9.00. Ты помнишь, товарищ... 9.30. Концерт народной музыки. 14.00. «Горячев и другие». Телесериал. 31-я серия. 14.25. Хроника деловой жизни. 14.30. Дверь в малый бизнес. 14.45. Теле-тур. 15.00. Домисолька. 15.30. Волшебный мир, или Синема. 16.00. Джэм. 16.20. «Элен и ребята». Молодежный сериал (Франция). 16.50. Мир сегодня. 17.00. Ситуация. 17.30. Загадка СБ. 17.45. Кто есть кто. XX век. К.Аденауэр. 18.00. Час пик. 18.30. «Дикая Роза». 18.55. «Мы». Авторская программа В.Познера. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Из первых рук. 20.50. Золотой шлягер. 21.35. Пресс-клуб. 23.05. «Овация» представляет... 23.50. Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ». 6.30. Формула-730. 7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Требуются... требуются... 7.30. Время деловых людей. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.25. «Торговый дом». 8.40. Телегазета. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.00. Вести. 11.10. «Деловая Россия». Дневная информационно-аналитическая программа. 14.00. Спасение 911. 15.20. Спешите видеть. «Жеребец-плут». Худ. фильм (Австралия). 2-я серия. 15.45. Там-там новости. 16.00. Праздник каждый день. 16.10. Новая линия. 16.50. Клип-антракт. В.Королев. 16.55. «Ваше право». 17.10. Теледебаты. 18.05. L-клуб. 19.25. Подробности. 19.35. «Расемон». Худ. фильм (Япония). 21.30. Я -- лидер. 22.20. Река времени. 22.25. Автомиг. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. «Высокая мода» в Москве». 22.45. Концерт Демиса Руссоса. 23.45. Звезды говорят.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? 09 00 "Первые поцелуи". Сериал пр-ва Франции. 09 30 Программа для детей. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Дошкольники дома. 10 50 Поговорим о детях. 10 55 Английский язык для детей. 11 00 Сериал пр-ва США. 11 45 Европейский портрет. 11 55 Музыкальная программа. 12 00 Рынок труда. 12 20 Приглашение к столу. 12 30 Тележурнал. 12 50 Сто лет. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Образовательное телевидение. 13 15 Сельскохозяйственная программа. 13 40 Атом, звезды, жизнь. 15 55 Программа дня. 16 00 Музыкальная программа. 16 30 Молодежная программа. 17 00 "Первые поцелуи". Сериал пр-ва Франции. 17 25 Программа для детей. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Ария со смехом. 18 40 Автомания. 19 05 Мультсериал. 19 30 Сенсации XX века. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Мать и дочь". Фильм пр-ва Италии. 23 00 Пульс дня. 23 20 Сейсмограф. 23 30 Игра на деньги. 00 00 Новости. 00 20 Документальный фильм. 00 50 Документальный фильм. 01 15 Искусство кино. 01 35 Корни. 02 00 Программа о поэзии. 02 10 Развлекательная программа. 02 30 Музыкальная программа..

ПОЛЬША-2. 8 00 Панорама. 08 10 Спорт. 08 20 Утренний гость. 08 30 Английский язык. 09 00 Местная программа. 09 30 "Шерлок Холмс и доктор Ватсон". Сериал пр-ва Англии. 10 00 Мир женщин. 10 30 Документальный сериал. 11 00 Фильм для детей. 11 30 Телетурнир. 12 00 Развлекательная программа. 13 00 Есть такое сокровище. 13 35 Публицистическая программа. 14 00 Панорама. 14 30 "Запретная любовь". Сериал пр-ва Испании. 15 05 Тележурнал. 15 45 В чем дело? 15 55 Приветствие. 16 00 Фильм для детей. 16 30 Спортивная студия. 17 00 Документальный фильм. 17 30 Грусть и мечты. 18 00 Тележурнал. 18 10 Сон о Европе. 18 30 Краковские легенды. 18 40 Католическая программа. 19 00 Панорама. 19 10 Местная программа. 20 00 Телетурнир. 20 35 Мультфильм. 21 00 Вопросы о Польше. 21 50 Тележурнал. 22 00 Панорама. 22 30 Экологическая программа. 22 40 Репортеры представляют. 23 00 "Та другая женщина". Фильм пр-ва США. 00 20 Тележурнал. 01 00 Панорама. 01 05 Спортивная программа. 01 15 "Слава героям". Фильм пр-ва Польши.

23 НОЯБРЯ, СРЕДА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. Навіны. 8.10. Эканамікст. 8.20. Пяць хвілін на жарты. 8.25. Дайджэст. 8.35. Мультфільмы. 9.00. Тэлебачанне -- школе. 9.20. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 10.20. Тэлевізійны дом кіно. 10.55. «Комікі». Маст. фільм. 11.55. «Бімбат». 12.15. «Дыназаўрыкі». Мультсерыял. 12.50. «Джон Рос. Афрыканскія прыгоды». Маст. фільм (ЗША). 13.25. Позірк у будучыню. «Пасля 2000 года». Навукова-папулярны серыял. 14.35. Відзьма-нявідзьма. 15.35. Чэмпіянат Беларусі па культурызму. 16.10. Дабрадзея. Лёс вязнеў канцлагера «Азарычы». 16.30. «Бімбат». 17.00. Навіны (з сурдаперакладам). 17.10. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 18.10. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.20. «Гарадніца». Літаратурна-мастацкая праграма. (Гр.). 19.10. «Удача». Тэлевізійны клуб паляўнічых і рыбаловаў. 19.30. «Карамболь». Ток-шоу з удзелам групы «Брава». 20.00. Пяць хвілін на жарты. 20.05. Хакей. Чэмпіянат МХЛ. «Цівалі» (Мінск) -- ЦСКА (Масква). 3-ці перыяд. 20.40. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.40. Вячэрні ілюзіён: «Комікі». Маст. фільм (Вялікабрытанія). 22.40. Пад купалам Сусвету. 22.50. НІКа. 23.05. Фільмы-прызёры міжнародных фестываляў. «Атлантык-сіці». (ЗША). 0.45. Дайджэст. 0.55. «Славянскі базар-94». Рэха фестывальнага лета. Частка 1-я.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО». 5.30. Утро. 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.10. Новости. 8.00. «Топо Джиджио». Мультсериал (Япония). 8.25. «Дикая Роза». 9.00. Клуб путешественников (с сурдопереводом). 14.00. «Горячев и другие». Телесериал. 32-я серия. 14.25. Хроника деловой жизни. 14.30. Деньги и счастье. 14.45. Портрет делового человека. 15.00. Посмотри, послушай. 15.20. «Летающий дом». 49-я серия. 16.00. Тин-тоник. 16.20. «Элен и ребята». Молодежный сериал (Франция). 16.50. Мир сегодня. 17.00. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 17.45. Кто есть кто. XX век. А.Колчак. 18.00. Час пик. 18.25. «Дикая Роза». 18.50. Футбол. Лига чемпионов. «Спартак» (Москва) - «Динамо» (Киев). В перерыве -- Спокойной ночи, малыши! 21.30. Монолог. 21.40. К 60-летию А.Шнитке. Музыкальная программа «Менуэт на бис». 23.15. Мультфильм для взрослых. 23.20. Пресс-экспресс. 23.30. Футбол. Лига чемпионов. Обзор 7 матчей.

КАНАЛ «РОССИЯ». 6.30. Формула-730. 7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Требуются... требуются... 7.30. Время деловых людей. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.25. «Торговый дом». 8.40. Утренний концерт. 8.55. Мемуары. Константин Ваншенкин о Федоре Абрамове. 9.25. Клип-антракт. Т.Маркова. 9.30. «Санта-Барбара». 10.20. Здорово живешь. 10.35. Телегазета. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.10. «Деловая Россия». 14.00. «Солнечный день в конце лета», «Охота жить». Короткометражные фильмы. 15.20. Студия «Рост». 15.50. Там-там новости. 16.05. Праздник каждый день. 16.15. Новая линия. 16.55. «Обычное дело». 17.10. Козырная дама. 17.40. Клип-антракт. Е.Амиранов. 17.45. Фильм-премьер. 18.00. «Диалог о гражданском кодексе». 18.20. Звезды Америки. 19.25. Подробности. 19.35. «Санта-Барбара». 20.30. Рек-тайм. 21.05. Зал ожидания. «Австралийцы из Хмыловки». 22.20. Автомиг. 22.25. Река времени. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. «Высокая мода» в Москве». 22.45. Экран криминальных сообщений. 22.55. Мастера. А.Шнитке. 23.40. Звезды говорят.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай? 09 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 09 30 Программа для детей. 09 45 Гимнастика. 09 50 Мультфильм. 10 00 Новости. 10 10 Мама и я. 10 25 Дошкольники дома. 10 50 Поговорим о детях. 10 55 Английский язык для детей. 11 00 "Солнечный патруль". Сериал пр-ва США. 11 50 Музыкальная программа. 12 00 От колыбели до школы. 12 30 Искусство кино. 12 55 Наше государство. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Образовательное телевидение. 13 20 Сельскохозяйственная программа. 13 40 Искусство кулинарии. 13 50 Книга искусств. 13 55 Скандалы. 14 05 Торжище. 14 45 Алхимия книги. 15 05 История польского радио. 15 25 Реквием. 15 55 Программа на вечер. 16 00 Молодежная музыка. 16 30 Для молодежи. 16 55 Музыкальная программа. 17 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 17 25 Программа для детей. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Телетурнир. 18 45 Тележурнал. 19 05 "Солнечный патруль". Сериал пр-ва США. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 Спортивная студия. 23 15 Пульс дня. 23 30 Юридический журнал. 00 00 Новости. 00 20 "Чувствительные места". Фильм пр-ва Польши. 01 50 Документальный фильм.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. 08 10 Спорт. 08 20 Утренний гость. 08 30 Курс английского языка. 08 40 Утро второй программы. 09 00 Местная программа. 09 30 "Шерлок Холмс и доктор Ватсон". Сериал пр-ва Англии. 10 00 Трансляция заседаний сейма. 14 00 Панорама. 15 55 Приветствие. 16 00 Мультфильм. 16 30 Спортивная студия. 17 00 Животные вокруг нас. 17 30 Тележурнал. 17 55 Документальный фильм. 18 55 Розыгрыш лото. 19 00 Панорама. 19 10 Местная программа. 20 00 Телетурнир. 20 35 Развлекательная программа. 21 00 "Дела Роси О'Нейл". Сериал пр-ва США. 21 45 Тени жизни. 22 00 Панорама. 22 30 Экспресс репортеров. 23 05 Театральная студия второй программы. 00 00 Спортивная студия. 01 00 Панорама. 01 05 Спортивная студия. 01 15 Музыкальное представление.

24 НОЯБРЯ, ЧЕТВЕРГ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. Навіны. 8.10. Пяць хвілін на жарты. 8.15. Дайджэст. 8.25. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 9.25. Рок-айленд. Канцэрт групы «Чайф». 10.25. «Комікі». Маст. фільм (Вялікабрытанія). 11.25. «Бімбат». 11.55. «Дыназаўрыкі». Мультсерыял. 12.30. «Джон Рос. Афрыканскія прыгоды». Маст. фільм (ЗША). 13.05. Позірк у будучыню. «Пасля 2000 года». Навукова-папулярны серыял. 14.00. «Карамболь». Ток-шоу з удзелам групы «Брава». 14.45. «Зорка з зоркаю гаворыць». Шоу-праграма. 15.50. Вывучаем сваю гісторыю. «Абразы». Дак. фільм. 16.10. Геаграфія. Насельніцтва Беларусі. 16.40. «Бімбат». 17.00. Навіны (з сурдаперакладам). 17.10. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 18.10. Навіны (Гр.). 18.35. Ці будзе булачка з маслам? Пра школьнае харчаванне. Прамая лінія. (Гр.). 19.10. Вытокі. Урокі беларускай мовы. 19.25. Родам з дзяцінства. Сустрэчы ў Ашмянскай школе-інтэрнаце. 20.10. Тэледыялог. (Гр.). 20.30. Пяць хвілін на жарты. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.40. Пад купалам Сусвету. 21.50. Вячэрні ілюзіён. «Комікі». Маст. фільм (Вялікабрытанія). 22.50. Творчае маладзёжнае аб'яднанне «Крок». 23.55. НІКа. 0.10. Дайджэст. 0.20. «Славянскі базар-94». Рэха фестывальнага лета. Частка 2-я.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО». 5.30. Утро. 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50. Новости. 8.00. «Топо Джиджио». Мультсериал (Япония). 8.25. «Дикая Роза». 9.00. Баскетбол. Чемпионат Европы среди клубов. Мужчины. ЦСКА -- «Панатинаикос» (Греция). 14.00. «Горячев и другие». Телесериал. 14.25. Хроника деловой жизни. 14.30. Игра по правилам. 14.45. Разрешите представиться. 15.00. Мультитроллия. 15.30. На балу у Золушки. 16.00. Компьютер холл. 16.20. «Элен и ребята». Молодежный сериал (Франция). 16.50. Мир сегодня. 17.00. ... До шестнадцати и старше. 17.30. Человек и закон. Спецвыпуск. 17.45. Кто есть кто. XX век. И.Судек -- фотокорреспондент (Чехия). 18.00. Час пик. 18.30. «Дикая Роза». 18.55. «Попался, голубчик». Авторская программа Э.Рязанова. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Москва -- Кремль. 21.00. Лотто «Миллион». 21.30. Премьера док. фильма «Альфред Шнитке и его друзья». 22.20. «Миф о Леониде». Худ. фильм. 00.05. Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ». 6.30. Формула-730. 7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Требуются... требуются... 7.30. Время деловых людей. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.25. Клип-антракт. М.Шуфутинский. 8.30. Поехали. 8.40. «Военный курьер». 8.55. Совершенно секретно. 9.45. «Санта-Барбара». 10.35. Телегазета. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.10. «Деловая Россия». Дневная информационно-аналитическая программа. 14.00. Спасение 911. 15.20. Студия «Рост». 15.50. Там-там новости. 16.05. Праздник каждый день. 16.15. Новая линия. 16.55. «Живем и любим». 17.10. Будни. 17.50. Хроно. В мире авто- и мотоспорта. 18.20. «Пять минут о хорошей жизни». 18.25. Своя игра. 19.25. Подробности. 19.35. «Санта-Барбара». 20.30. «Рок судьбы». Программа В.Вульфа. 21.05. На политическом Олимпе. 22.20. Река времени. 22.25. Автомиг. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. «Высокая мода» в Москве». 22.45. «Тихий дом». Программа С.Шолохова. 23.40. Звезды говорят.

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай. 08 05 Миниатюры. 09 00 "Детское отделение". Сериал пр-ва Англии. 09 30 Для детей. 09 45 Гимнастика. 09 50 Мультфильм. 10 00 Новости. 10 10 Программа для детей. 10 25 Дошкольники дома. 10 50 Поговорим о детях. 10 55 Английский язык для детей. 11 05 "Жар тропиков". Сериал пр-ва США. 12 00 Кулинарная программа. 12 20 Это легко. 12 30 Скандалисты. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Образовательное телевидение. 13 20 Сельскохозяйственная программа. 13 40 Здоровье. 14 05 Животные мира. 14 35 Через моря и льды. 15 00 Проблемы одиноких матерей. 15 35 Первый год жизни ребенка. 15 55 Программа дня. 16 00 Молодежная музыка. 16 30 Для молодых зрителей. 17 00 "Детское отделение". Сериал пр-ва Англии. 17 25 Спортивная студия. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Спортивная студия. 19 05 "Маленькое чудо". Сериал пр-ва США. 19 30 Католическая программа. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Жар тропиков". Сериал пр-ва США. 22 05 Только в первой программе. 22 35 Сатирическая программа. 22 45 Правительственный журнал. 22 55 Полицейский журнал. 23 10 Спортивная студия. 00 00 Хозяйственные новости. 00 20 Миниатюры. 00 25 Репортаж. 00 55 Публицистическая программа. 01 35 "Совершенный муж". Фильм пр-ва Чехии.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. 08 10 Спорт. 08 20 Утренний гость. 08 30 Английский язык. 08 40 Утро. 09 00 Местная программа. 09 30 "Шерлок Холмс и доктор Ватсон". Сериал пр-ва Англии. 10 00 Трансляция заседаний сейма. 14 00 Панорама. 15 55 Приветствие. 16 00 "Тарзан". Сериал пр-ва Германии. 16 30 Мультихобби. 17 00 Национальные меньшинства. 17 30 Музыкальная программа. 18 00 Люблю кино. 18 20 Документальный фильм. 19 00 Панорама. 19 10 Местная программа. 20 00 Колесо фортуны. 20 35 Клуб господина Рыся. 21 00 Спортивная студия. 22 00 Панорама. 22 35 Автожурнал. 23 00 "Выбор Софии". Фильм пр-ва США. 01 40 Спортивная программа.

25 НОЯБРЯ, ПЯТНИЦА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. Навіны. 8.10. Пяць хвілін на жарты. 8.15. Дайджэст. 8.25. Мультфільм. 8.40. Аўта-парк. 9.00. Геаграфія. Насельніцтва Беларусі. 9.30. «Маё каханне, мой смутак». Тэлесерыял. 10.30. «Сёння ў праграме». Фільм-канцэрт. 10.50. «Комікі». Маст. фільм (Вялікабрытанія). 11.50. «Бімбат». 12.10. «Дыназаўрыкі». Мультсерыял. 12.45. «Джон Рос. Афрыканскія прыгоды». Маст. фільм (ЗША). 13.20. Позірк у будучыню. «Пасля 2000 года». Навукова-папулярны серыял. 14.15. Пап-ці TV. 15.25. Вывучаем сваю гісторыю. «Неруш». Дак. фільм. 15.35. Мультфільм. 15.50. Закон і ты. Юрыдычны тэлеклуб падлеткаў. 16.30. Шукаем ініцыятыўных. 17.00. Навіны (з сурдаперакладам). 17.10. Тхэквандо ў Беларусі. 17.35. Дзедка за рэпку. 18.10. Дзённік Прынёмання. (Гр.). 18.20. «Толькі па пятніцах». (Гр.). 19.10. Эканамікст. 19.20. «Ой, у полі азярэчка». Пра спявакоў в. Азярцы Глыбокскага р-на. 19.50. Пяць хвілін на жарты. 19.55. У нас дома. Праграма для сям'і. 20.35. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.40. «Комікі». Маст. фільм (Вялікабрытанія). 22.40. Пад купалам Сусвету. 22.55. НІКа. 23.10. «Растанемся, пакуль добрыя». Маст. фільм. 2-я серыя. 0.20. «Славянскі базар-94». Рэха фестывальнага лета. Частка 3-я. 0.50. Дайджэст. 1.00. «Біг бэнд». Фестываль джазавай музыкі.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО». 5.30. Утро. 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 17.50, 20.00, 22.50. Новости. 8.00. «Сорока». 8.25. «Дикая Роза». 9.00. Огород круглый год. 9.30. Играет Смоленский оркестр русских народных инструментов. 14.00. «Горячев и другие». Телесериал. 14.25. Хроника деловой жизни. 14.30. Власть и реформа. 14.45. Наш прогноз. 15.00. В гостях у сказки. Худ. фильм «Не покидай». 1-я серия. 16.25. Рок-урок. 16.50. Мир сегодня. 17.00. Человек и закон. 17.30. Голоса России. Поет Нелли Салахова. 17.45. Кто есть кто. XX век. Пеле. 18.00. Бомонд. 18.20. «Дикая Роза». 18.50. Поле чудес. 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.40. Человек недели. 21.00. Телесериал «Улицы Сан-Франциско». 12-я серия (США). 22.05. «Взгляд» с А.Любимовым. 23.00. Телешоу 50 x 50. 23.50. Пресс-экспресс.

КАНАЛ «РОССИЯ». 6.30. Формула-730. 7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.20. Требуются... требуются... 7.30. Время деловых людей. 8.00. Всемирные новости Эй-би-си. 8.25. Поехали. 8.35. Без ретуши. 9.30. Музыка на десерт. «Санта Лючия». 9.45. «Санта-Барбара». 10.35. Телегазета. 10.40. Крестьянский вопрос. 11.10. «Деловая Россия». 14.00. «Когда играли Баха», «Манька». Короткометражные фильмы. 15.20. Студия «Рост». 15.50. Там-там новости. 16.05. Праздник каждый день. 16.15. Новая линия. 16.55. «Черная дыра». Худ. фильм. 18.40. Видеопоэзия. З.Гиппиус. 18.50. «Никто не забыт». 19.25. Подробности. 19.35. «Санта-Барбара». 20.30. Джентльмен-шоу. 21.05. «К-2» представляет: «Поцелуй в диафрагму». 22.20. Река времени. 22.25. Автомиг. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. «Высокая мода» в Москве». 22.45. Звезды говорят. 22.50. «Больвизер». Худ. фильм (Германия).

ПОЛЬША-1. 07 00 Кофе или чай. 09 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 09 30 Программа для детей. 09 55 Гимнастика. 10 00 Новости. 10 10 Программа для детей. 10 25 Дошкольники дома. 11 00 "Молодые наездники". Фильм пр-ва США. 11 50 Музыкальная программа. 12 00 Школа для родителей. 12 15 Сшей сама. 12 30 Тележурнал. 12 50 Спасти от забытья. 13 00 Новости. 13 10 Агробизнес. 13 15 Образовательное телевидение. 13 20 Сельскозяйственная программа. 13 40 О человеке. 15 55 Программа дня. 16 00 Для молодых зрителей. 16 30 Танцевальный турнир. 16 55 Музыкальная программа. 17 00 "Мода на успех". Сериал пр-ва США. 17 25 Для детей. 18 00 Телеэкспресс. 18 20 Тележурнал. 18 30 Еженедельник культуры. 18 40 Тележурнал потребителя. 19 05 Свидание втемную. 19 50 Сатирическая программа. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Солнечные ребята". Фильм пр-ва США. 23 05 Пульс дня. 23 15 Четверть часа. 23 30 Тележурнал. 00 00 Новости. 00 15 Глаза в глаза. 00 45 "Бдительная кепка". Фильм пр-ва США. 02 20 Танцевальный турнир.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. 08 10 Спорт. 08 20 Утренний гость. 08 30 Курс английского языка. 08 40 Утро. 09 00 Местная программа. 09 30 Сериал пр-ва Дании. 10 00 Трансляция заседаний сейма. 14 00 Панорама. 15 55 Приветствие. 16 00 Программа для детей. 16 30 Спортивная студия. 17 30 "С девяти до пяти". Комедийный сериал пр-ва США. 18 00 Документальный фильм. 18 40 Красный мост. 19 00 Панорама. 19 10 Местная программа. 20 00 Один из десяти. 20 35 Тележурнал. 21 00 Документально-публицистическая программа. 21 50 Тележурнал. 22 00 Панорама. 22 30 Развлекательная программа. 23 05 Художественный фильм. 00 20 Репортаж. 01 00 Панорама. 01 05 Спорт. 01 15 Развлекательная программа.

26 НОЯБРЯ, СУББОТА

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. Навіны. 8.10. Эканамікст. 8.20. Пяць хвілін на жарты. 8.25. Аэробіка для усіх. 8.55. Дайджэст. 9.05. «Растанемся, пакуль добрыя». Маст. фільм. 10.15. Здароўе. 10.50. Паказвае Магілеў. 11.20. 20 мінут рэдактара. 11.40. Белыя і чорныя. Шашачны клуб. 12.10. Шматгалоссе. Народы Беларусі. 13.10. Архіварыус. «Па лесвіцы часу да горных вяршынь». 13.35. Белая Русь... Чорная быль. Лёс людзей, што пацярпелі ад катастрофы на Чарнобыльскай АЭС. 14.05. «Лулу-анёл кветак». Мультсерыял. 14.40. «Званы пекла». Асветніцкая праграма. 15.10. Сітуацыя. Амаль дэтэктыўная віктарына. 15.50. Сваімі рукамі. Пляценне паясоў. 16.00. Паміж намі, жанчынамі. 16.45. Тэлефестываль «Песню бярыце з сабою» у Салігорску. Частка 2-я. 17.55. Тэлекрама. 18.05. «Чарапашкі ніндзя». Мультсерыял. 18.30. Фаварыты года. Конкурс глядацкіх сімпатый. 18.45. Пяць хвілін на жарты. 19.00. «Нов і К»-топ-10. 20.00. Міжнародныя спартыўныя навіны. 20.30. Калыханка. 21.00. Панарама. 21.35. «Драпежнікі». Маст. фільм. 23.05. Пад купалам Сусвету. 23.15. Чэмпіянат Еўропы па валейболу. Мужчыны. Беларусь -- Славенія. 23.55. Фільмы-прызёры міжнародных фестываляў. «Баль». Маст. фільм (Францыя-Італія). 1.40. «Каскад». 2.00. Відзьма-нявідзьма.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО». 6.30. Субботнее утро делового человека. 7.15. В мире моторов. 7.45. Слово пастыря. Митрополит Кирилл. 8.00. Марафон-15 малышам. 8.30. В эфире межгосударственная телерадиокомпания «Мир». 10.00. Утренняя почта. 10.30. Авиакосмический салон. 10.45. Без паузы. 10.55. Смак. 11.10. Преодоление. 11.40. «История Аси Клячиной, которая любила, да не вышла замуж». Худ. фильм. 13.50. Новости (с сурдопереводом). 14.00. Диалог в прямом эфире. 14.40. «Постижение демократии». Фильм 8-й. 15.40. Служенье муз не терпит суеты. 16.15. В мире животных. 16.55. Брейн-ринг. 17.50. До и после... 18.40. Телесериал «Команда в шляпах». 7-я серия (США). 19.40. Спокойной ночи, малыши! 20.00. Новости плюс. 20.45. Телесериал «Команда в шляпах». 8-я серия (США). 21.45. Что? Где? Когда? 22.50. Новости. 23.05. Хит-парад в Останкино. 23.50. Новости.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 15.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.25. Мульти-пульти. 7.40. Студия «Рост». 8.10. Пилигрим. Российское бюро путешествий. 8.55. Парламентская неделя. 9.40. Ретро-шлягер. 10.10. До Москвы -- далеко. 10.50. «Кукла». (Польша). 1-я серия. 12.15. «Гаити: Республика -- диктатура». 12.35. Телеэрудит. 12.40. Крестьянский вопрос. 13.20. Де факто. 13.35. «Эдера». Худ. телефильм (Италия). 16-я серия. 14.30. Футбол без границ. 15.15. Телеэрудит. 15.20. «Парк-ТВ». 16.10. «Татьяна и земля Рейнгау». Док. фильм. 16.40. Интервью президента ФРГ Р.Херцога. 16.45. Мультфильм. 17.10. «Виновный». Худ. фильм. 18.45. Праздник каждый день. 19.25. «Пилат и другие». Худ. фильм. 21.05. Двойной портрет. Ведущий -- А.Боровик. 22.20. Река времени. 22.25. Автомиг. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. «Высокая мода» в Москве». 22.45. Программа «А». 23.45. Звезды говорят. 23.50. «Я хочу только, чтобы вы меня любили». Худ. фильм (Германия).

ПОЛЬША-1. 08 00 Из Польши. 08 10 Эко-эхо. 08 25 Все об огороде. 08 50 Агролиния. 09 30 Спортивный тележурнал. 09 55 Программа дня. 10 00 Новости. 10 10 Программа католической редакции для детей. 10 35 Программа для детей. 12 00 Документальный фильм. 12 50 Тележурнал. 13 00 Новости. 13 10 Музыкальная программа. 13 55 Животные мира. 14 30 Мультфильмы У. Диснея. 15 50 Тележурнал. 16 50 Страна. 17 25 "Семейное предприятие". Комедийный сериал пр-ва Польши. 18 00 Телеэкспресс. 18 25 Тележурнал. 18 50 Развлекательная программа. 19 10 "Беверли Хилз". Сериал пр-ва США. 20 00 Детский тележурнал. 20 10 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 10 "Против ее воли". Фильм пр-ва США. 22 55 Чар-пар. 00 20 Новости. 00 30 Спортивная суббота. 00 50 "Дочь для дьявола". Фильм пр-ва США. 02 20 "Это что-то". Фильм пр-ва США. 03 45 Музыкальная программа.

ПОЛЬША-2. 08 00 Панорама. 08 10 Музыкальное утро. 08 30 Такие одинокие. 08 50 Урок языка глухонемых. 08 55 Приветствие. 09 00 Профессия - любитель. 09 30 Мультфильм. 10 00 Местная программа. 11 00 Военный журнал. 11 30 Программа о животных. 12 00 Программа для детей. 13 00 Тележурнал. 13 05 "Свадьба". Фильм пр-ва Польши. 14 55 Документальный фильм. 15 30 Жизнь рядом с нами. 16 00 Спортивная студия. 16 30 Тележурнал. 16 40 Баня с поэзией. 17 00 "Все кроме любви". Сериал пр-ва США. 17 30 Телетурнир. 18 00 Тележурнал. 18 20 Документальный фильм. 18 55 Розыгрыш лото. 19 00 Панорама. 19 10 Местная программа. 19 30 Семь дней - мир. 20 00 Телетурнир. 20 35 Тележурнал. 21 00 Музыкальная встреча. 22 00 Панорама. 22 30 Слово на воскресенье. 22 35 Музыкальный журнал. 22 40 Внутренний пейзаж. 23 40 "Дэгни". Фильм пр-ва США. 00 50 Тележурнал. 01 00 Панорама. 01 05 Развлекательная программа. 02 00 Спортивная студия.

27 НОЯБРЯ, ВОСКРЕСЕНЬЕ

БЕЛАРУСКАЕ ТЭЛЕБАЧАННЕ. 8.00. Аэробіка для ўсіх. 8.30. Добрыя весткі. 8.40. Пяць хвілін на жарты. 8.45. Слова да чалавека. 9.15. Урокі здароўя. 9.35. Беларускі тур. Падарожжы і сустрэчы. 9.55. Пра шахматы і шахматыстаў. 10.15. «АВС-клуб». 10.30. Нядзельнае тэлекафэ «Мая мама». 11.00. Мультклуб. 11.30. «Тэлебом-шоу». Каляровая гульня. 12.10. Прэм'ера. Д.Смольскі. Сімфонія № 9. 13.00. «Мядовы месяц». Тэлеконкурс для будучых маладажонаў. Частка 2-я. 13.40. Кароткаметражны фільм «Тэатральны раман». 14.10. «Мядовы месяц». Тэлеконкурс для будучых маладажонаў. Частка 2-я. 14.55. Праспект. 15.25. Тэлеклуб «Гаў-гаў». 15.50. Дзелавы веснік. 16.05. Тэлеклуб «Радавод». 17.05. «Чарапашкі ніндзя». Мультсерыял. 17.30. Анталогія гумару. «Усё за ўсмешку». 18.05. Жан-Луі Трэнціньян і Анук Эме ў фільме «Мужчына і жанчына». (Францыя). 19.45. «Фаварыты года». Конкурс глядацкіх сімпатый. 20.00. Панарама. 20.40. Калыханка. 21.00. Пяць хвілін на жарты. 21.10. Пад купалам Сусвету. 21.20. Вячэрні розум. 21.30. Шоу-палігон. 21.55. «Сінема» прадстаўляе: кінематограф ЗША. 22.00. «Шок». Маст. фільм. 23.30. Фестываль джазавай музыкі.

КАНАЛ «ОСТАНКИНО». 7.15. Олимпийское утро. 7.50. Спортлото. 8.00. Марафон-15. 8.30. С утра пораньше. 9.00. Полигон. 9.30. Пока все дома. 10.00. Хрустальный башмачок. 10.50. Экстро-НЛО. 11.20. Зеркало. 11.55. X международный фестиваль телепрограмм о народном творчестве «Радуга». 12.30. Экономика и реформы. 13.00. «Подводная одиссея команды Кусто». 13.50. Новости (с сурдопереводом). 14.00. «Стратегия Победы». Док. сериал. Фильм 9-й. 14.55. Шпаргалка с подарком. 15.10. Клуб путешественников. 16.00. Трамвай «Желание». 16.30. Америка с М.Таратутой. 17.00. Новости. 17.10. Телелоция. 17.25. «Баскетбольная лихорадка», «Настоящие охотники за привидениями». Мультсериалы (США). 18.30. Вся Россия. Здравствуйте! 19.05. Худ. фильм. «Слово полицейского» (Франция). 21.00. «Воскресенье». 21.50. Спортивный уик-энд. 22.05. Музыка в эфире. 22.50. Новости. 23.00. Ныне. 23.50. Новости. 00.00. Музобоз.

КАНАЛ «РОССИЯ». 7.00, 13.00, 19.00, 22.00. Вести. 7.30. Студия «Рост». 8.00. Непознанная Вселенная. 8.30. Доброе утро, Европа. 9.00. Амика веритас. 9.45. Аты-баты... 10.15. Русское лото. 11.00. «Кукла». Худ. фильм (Польша). 2-я серия. 12.25. Люди. 12.40. Шесть соток. 13.20. «Не вырубить...» 13.35. «Эдера». Худ. телефильм (Италия). 17-я серия. 14.30. Театр одного художника. «Легкая кисть Фрагонара». 14.50. Лучшие игры НБА. 15.50. Праздник каждый день. 16.00. В мире животных. 17.00. «Гуфи и его команда», «Утиные истории». 18.00. Коробка передач. 18.15. В поисках литературы. 19.25. Премьера телеэкрана. «Всплеск». Худ. фильм (США). 21.25. У Ксюши. 22.20. Река времени. 22.25. Автомиг. 22.30. Спортивная карусель. 22.35. «Высокая мода» в Москве». 22.45. Полнолуние. 23.45. Звезды говорят.

ПОЛЬША-1. 08 00 Сельское хозяйство в мире. 08 15 Далеко и близко. 08 30 Неделя. 09 00 Сельскохозяйственная программа. 09 25 Программа дня. 09 30 Воскресная кинопрограмма. 09 55 Программа для детей. 10 10 Телеутро. 10 40 Музыкальный ящик. 11 10 Сериал пр-ва Канады. 12 00 Новости. 12 10 Документальный сериал. 13 05 Телеконцерт пожеланий. 13 35 С камерой среди зверей. 13 50 Немецкий день на польском телевидении. 14 20 Перец и ваниль. 15 50 В старом кино. 16 40 Немецкий день на польском телевидении. 17 20 Тележурнал. 17 35 Антенна. 18 00 Телеэкспресс. 18 25 Стоит посмеяться. 19 00 "Династия Колби.". Сериал пр-ва США. 20 00 Вечеринка. 20 30 Новости. 21 15 "По зову сердца". Сериал пр-ва Италии. 22 00 Польско-немецкий телемост. 22 55 Спортивное воскресенье. 23 20 Вечер с Алицией. 00 15 Домашние встречи. 00 40 "Несовершеннолетний свидетель". Фильм пр-ва Англии. 02 25 Музыкальная программа.

ПОЛЬША-2. 08 00 Эхо недели. 08 30 Фильм для глухих. 09 15 Слово на воскресенье. 09 20 Музыкальная программа. 09 30 Польские фамилии. 10 00 Местная программа. 11 00 Документальный фильм. 11 10 Репортаж. 12 00 Мультфильмы для детей. 13 00 "Луки Лук". Сериал пр-ва Италии. 13 50 Духи, замки, упыри. 14 30 Скрытая камера. 15 00 Путешествие во времени и пространстве. 15 55 Тележурнал. 16 00 Телетеатр для детей. 16 50 Вторая программа. 17 00 "Как есть". Сериал пр-ва Польши. 17 30 Телетурнир. 18 00 Музыкальная программа. 19 00 События недели. 19 25 Спортивная студия. 19 50 Местная программа. 20 00 Телетурнир. 20 35 Мультфильм. 21 00 Специальная линия. 22 00 Панорама. 22 30 Необитаемый остров. 23 25 "В тени диких пальм". Сериал пр-ва США. 00 15 Телетеатр. 01 15 Панорама. 01 20 Звезды мирового джаза.

RELAKS • ROZRYWKA • HUMOR

NASZE PODRÓŻE

BAJKOWE DNI W WINNICACH NADREŃSKICH

Czerwienią i złotem lśni 100 milionów krzewów winorośli wzdłuż "niemieckiego szlaku winnego". Pas winnic ciągnie się od niziny górnego Renu aż do ciemnych gór Haardtu i lasów Palatynatu. Sprzyja im tu klimat, gleby i ukształtowanie terenu. Nasłonecznione zbocza łagodnych pogórków są idealne dla winorośli.

Można tu zobaczyć wiele budowli obronnych. Zamek Berwartstein w pobliżu Erlenbach w południowym Palatynacie

Jesień to najlepsza pora, by poznać te okolice. Dni są czarowne, jak o żadnej innej porze roku. W przydrożnych gospodach można spróbować wina nowego rocznika, które zdążyło już dojrzeć od zeszłej jesieni.

Liczący 80 km. "niemiecki szlak winny" między Schweigen i Bockengenhem jest ulubionym celem wycieczek miłośników pięknych krajobrazów i wina. Włóczyć się i bawić - oto dewiza gości. Znajdują oni wspólny język z właścicielami winnic. Mieszkańcy tych stron znajdują sto różnych okazji, aby świętować udane zbiory. Miejscowe młode wino ma tu wielkie wzięcie. Chłodne, prosto z piwnicy orzeźwia turystów wędrujących po wzgórzach. Kiedy siedzi się w winiarni z pucharkiem przed sobą, czuje się, że wino żyje - mówią członkowie bractwa winnego z Palatynatu.

Czyżby natura tego napoju powodowała, że okoliczne miejscowości nie znają gorączkowego pośpiechu?

Warto pospacerować po uliczkach uroczej starówki w Freinsheim lub sąsiedniej miejscowości Kallstadt, wśród porośniętych winoroślem podwórek, aby zauważyć błogi spokój w Kallstadt, nie można zapomnieć o wypiciu szklaneczki saumagen, czyli... świńskiego żołądka. Tak właśnie nazywa się tutaj nie tylko pyszna palatyńska specjalność, ale również znany skład win. Warto się znać na różnych rocznikach wina. Można o nim rozmawiać, ale zawsze lepsza jest praktyka niż teoria, jednemu smakuje riesling inny woli traminer.

W pobliskim Ungstein odkryto, że w tej okolicy uprawiano winorośl już w drugim wieku do naszej ery. Na górze Weilberg można obejrzeć rzymską tłocznię do winogron. Podróż po winnicach i gospodach Palatynatu przybliża zwiedzającym historię i kulturę tej ziemi.

Maikammer należy do perełek szlaku winnego. Miasteczko położone jest malowniczo u stóp góry Kalmit (673 m). Na turystów czeka piękny krajobraz i świetne wina

SŁOWNIK ETYKI

CZYM JEST SUMIENIE

łowo sumienie, którym będziemy się dzisiaj zajmowali, należy prawdopodobnie do najtrudniejszych pojęć słownika etyki.

Tym ňiemniej jest to słowo nośne, fundamentalne, wspaniałe.

Rzeczywiście nic nie może się oprzeć sumieniu.

Ale czymże jest w takim razie "sumienie"?

Każdy myśli, że wie, każdy czuje, że posiada wewnątrz siebie coś co może nazwać tyın imieniem. "Sumienie" (coscienza) pochodzi od pojęcia "swiadomy" (conscio):

- świadomym jest ten kto "wie o sobie samym",

- kto zdaje sobie sprawę z tego, że jest świadomy,

- i możemy także powiedzieć, że ten, kto jest czujny, bystry, obecny dla siebie samego.

Zobaczmy w takim razie różne znaczenia pojęcia "sumienia" analizowanego jako swoista forma świadomości.

Przede wszystkim istnieje świadomość zmysłowa, która polega na zdolności do zbadania sobie sprawy z własnego istnienia (czyli, że się widzi, rozmawia, słucha, smakuje, dotyka, działa).

Głębiej, mamy do czynienia ze świadomością wiedzy lub też świadomością intelektualną, która odpowiada na pytanie : co wiem naprawdę? Wiem, że wiem?

Jeszcze głębiej, znajduje się świadomość moralna, która jest zdolnością do oceniania siebie samego w postępowaniu moralnym, czyli do poznania czy moje czyny są godne, czy też są niegodne.

Drugi i trzeci aspekt sumienia jako świadomości - intelektualny albo krytyczny oraz moralny - jest również bazą dla wolności, a raczej, jest praktycznie jedynym i tym samym z ludzką wolnością. Być może zaskakuje nas fakt, iż wyraz "sumienie" nie pojawia się w Starym Testamencie, a tylko rzadko w Nowym. Pojęcia tego używa św. Paweł, ale termin syneidesis jest terminem greckim, należącym więc do tego kręgu kulturowego, a nie do świata hebrajskiego.

A jednak Biblia mówi często o tej rzeczywistości. Jakiego słowa używa? Słowa serce.

Na przykład Hiob wyznaje: "Serce nie wyrzuca mi niczego".

Sumienie jest więc sercem osoby i nie można nic nad nie przekładać; natomiast winno się o nie troszczyć, pielęgnować je z możliwie największą uwagą.

Kard. Carlo Maria MARTINI

Hojnośc polega nie na tym, aby dawać dużo, lecz na tym, aby dawać w odpowiedniej chwili.

LA BRYYERE

*

Każda rzecz jest tym przyjemniejsza, im ją daje twarz weselsza.

przysłowie gruzińskie

W tym czasie podwoi się liczba ludności rasy żółtej i czarnej, zmniejszy się natomiast liczba ludności białej, zwłaszcza w Niemczech, Austrii i Szwajcarii. Ludność Europy wzrośnie z 498 mln w 1990 do 516 mln w 2010, a więc o 3,5%, ale ludność świata zwiększy się w tym czasie o 36,1%.

Polsce nie grozi wyludnienie, choć spadek przyrostu naturalnego, notowany w ostatnich latach, wydaje się niepokojący. Jest to rezultat nie tylko zmniejszenia się liczby urodzin, lecz również zwiększonej śmiertelności (zwłaszcza mężczyzn) oraz sporej fali emigracji młodych Polaków i Polek, która rozpoczęła się od wprowadzenia stanu wojennego w Polsce. Niemniej - w 2010 roku będzie nas co najmniej 42 mln.

NA WESOŁO NA WESOŁO

Dwaj zapaleni wędkarze licytują się w przechwałkach:

- Ja, złapałem takiego wielkiego szczupaka, że musiałem sprowadzić motorówkę, żeby pomogła go wyciągnąć!

- To jeszcze nic. Mnie się raz poszczęściło złapać takiego wielkiego suma, że sama jego fotografia ważyła 5 kg.!

❀

Huczne urodziny pani domu. 12-letni synek mówi podczas kolacji:

- Już tyle razy mama obchodziła te trzydzieste urodziny, ale dopiero dziś pozwoliła mi usiąść z gośćmi przy stole!

❀

Konduktor zwraca się do pasażerów:

- Pan ma bilet do Wrocławia, a ten pociąg jedzie do Gdyni.

- Hm... Coś takiego... A czy wasi maszyniści często się tak mylą?

❀

Weterynarz przyszedł do gospodarstwa rolnego, żeby zaszczepić krowy.

- Gdzie mogę znaleźć pani męża? - pyta stojącą na podwórku żonę.

- Jest w oborze. Pozna go pan po zielonej czapce.

❀

- Co należy robić, żeby dożyć w takiej formie sędziwego wieku - pyta prawnuczek sędziwego dziadka.

- Znajdź sobie jakąś małą chorobę i troskliwie ja pielęgnuj.

❀

Turysta z Texasu wraz z małżonką podziwia wieżę Eiffla w Paryżu. W końcu z politowaniem kiwa głową i mówi do żony:

- Wiesz, jestem już tu po raz szósty, a oni jeszcze nie znaleźli ropy naftowej.

SŁAWNI LUDZIE I...

Pewna wdowa zwierzyła się Twainowi, że wkrótce wyjdzie za mąż po raz trzeci.

- Któż jest tym szczęśliwcem? - zapytał pisarz dwornie.

- Zamożny winiarz, bardzo solidny człowiek.

- Rozumiem - zauważył Twain. - Winiarze najlepiej znają się na starych rocznikach.

❧

W czasie dyskusji nad świeżo wydaną powieścią Aleksandra Dumasa pewien krytyk długo rozwodził się nad jednym zdaniem z tekście.

- Nie rozumiem - mówił - co może oznaczać powiedzenie, iż "bolesna próżnia zrodziła się w chwili słabości"... - Jak w ogóle może boleć coś próżnego?

Dumas, który szczerze nienawidził krytyków, odpowiedział pytaniem:

- A czy nigdy nie bolała pana głowa?

❧

Pewnego dnia Bernarda Shaw odwiedził początkujący literat. Długo zanudzał opisywaniem własnych trudności twórczych i wreszcie powiedział:

- Wie pan, mistrzu, mam pełną głowę znakomitych pomysłów powieściowych. Jeden tylko i to największy kłopot przy pisaniu: jak zacząć...

Bernard Shaw uśmiechnął się i doradził:

- Ależ to bardzo łatwe, młody przyjacielu. Po prostu w lewym, górnym rogu arkusza papieru...

Uczcie się języków

Łączna liczba języków i dialektów, którymi mówi się obecnie na świecie, wynosi ok. 5000. Z tej liczby - prawie 845 przypada na Indie, 500 na Papua - Nową Gwineę i co najmniej 1000 na Afrykę.

Językiem, którym posługuje się najwięcej osób jest mandaryński, używany - jak się szacuje - przez 68% ludności Chin, co w 1988 r. stanowiło 715 mln osób. Drugim z najczęściej używanych i najbardziej rozpowszechnionych jest angielski, stanowiący język ojczysty dla ok. 350 mln ludzi. Jest on zarazem drugim językiem dla dwukrotnie liczniejszej grupy. Język angielski jest bardzo rozpowszechniony zwłaszcza w Indiach oraz innych byłych koloniach brytyjskich. Znają go również niemal wszyscy wykształceni Japończycy i mieszkańcy Korei Południowej.

Rozpowszechnione są również francuski, hiszpański, rosyjski i niemiecki. Przyszłość należy jednak do chińskiego i angielskiego. Uczcie się językow. Na razie - choćby angielskiego.

Ilu nas będzie?

W 1830 roku na swiecie żyło 1 mld ludzi. Na podwojenie tej liczby trzeba było czekać 100 lat. Na przyrost dalszego miliarda - już tylko 30 lat. W 1975 r. ludność świata osiągnęła 4 mld, a w 12 lat później - 5. W 1998 r., a więc za 4 lata, będzie nas już 6 mld, a w 2100 - 11,2 mld.

NA SCENIE I W ŻYCIU

Ignacy Paderewski będąc w USA przebywał kiedyś w małym miasteczku koło Nowego Jorku. Pewnego razu podczas spaceru usłyszał okropne rzępolenie na fortepianie, które było słychać przez otwarte okno jakiegoś domu. Poznał, że ktoś "gra" jego menueta. Bez namysłu wszedł do domu i zobaczył grupę dziewcząt otaczającą grubą jejmość bębniącą na swoim "Behsteinie".

- Boże , jak pani okropnie gra! - zawołał. - Jestem Paderewski. Pokażę pani, jak to należy czynić.

Odsunął "nauczycielkę muzyki" siadł przy fortepianie i wspaniale zagrał swojego menueta, następnie wyszedł.

Nazajutrz, mijając ten sam dom, mistrz ujrzał na wejściowych drzwiach afisz z napisem: "Miss Gwendolen Prisni, uczennica Paderewskiego, udziela lekcji gry na fortepianie".

***

Aktorka filmowa, Audrey Hepburn, zwierzyła się kiedyś przyjaciółce, że zerwała zaręczyny z pewnym lekarzem, ze względu na jego skąpstwo.

- Ale chyba nie zażądał od ciebie zwrotu prezentów?

- Owszem - odpowiedziala Hepburn - i w dodatku przysłał mi rachunek za 32 wizyty u niego.

***

W jednym z dramatów, wystawionych w połowie ub. stulecia w Monachium miał umrzeć na scenie - przebity mieczem - aktor Karol Lang. Jednak statysta nie mógł wyciągnąć miecza z pochwy. Gdy scena przedłużała się aktor położył się, mówiąc:

- Nie trudź się Heraldzie - widzisz, że strach przed tobą odbiera mi życie!

I po mistrzowsku odegrał scenę konania.

"Głos znad Niemna"
Wydawca: Związek Polaków na Białorusi

Adres redakcji:
230005 Grodno
ul.Dzierżyńskiego 32
tel.44-94-57,44-63-75

Druk : Zakłady Graficzne Grodno, ul.Poligrafistów 4
Zamówienie nr... 4434
Nakład **9337** egz.

Tygodnik:
indeks 63863 Nr rej. 8
Cena 30 rb.
Objętość pisma - 2 drukowane arkusze

Cena prenumeraty:
IV kw. 1994 r. 600 rb.,

Redaktor naczelny
Eugeniusz SKROBOCKI